

Anni Lindgren

JOURNALISMI HERÄÄ ELOON
Digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus
ilmastonmuutosuutisoinnissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Anni Lindgren: Journalismi herää eloon – Digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus ilmastonmuutosuutisoinnissa
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Journalistiikka ja mediatutkimus
Huhtikuu 2020

Pro gradu -tutkielmassani tarkastelen digitaalista tarinankerrontaa ja pyrin selvittämään, millä keinoin se rakentaa vaikuttavuutta ilmastonmuutosuutisoinnissa. Digitaalinen tarinankerronta on multimodaalisuuden ja narratiivisuuden keinoja hyödyntävä journalismin muoto, jonka kehittyvä teknologia on mahdollistanut. Yksi digitaalisen tarinankerronnan uranuurtajista on yhdysvaltalaismedia The New York Times, jonka neljä digitaalisen tarinankerronnan juttukokonaisuutta tarkastelen tutkimuksessani. Juttukokonaisuudet edustavat aiheeltaan ilmastonmuutosjournalismia. Ilmastonmuutos on valikoitunut pro gradu -tutkielmani teemaksi, koska sen asema on nyky-yhteiskunnassamme keskeinen ja moniin rakenteisiin ulottuva.

Tutkimuksessani pyrin selvittämään, mitä vaikuttavuuden keinoja digitaalinen tarinankerronta omaa ja kuinka nämä keinot vaikuttavat sen kerrontaan. Lisäksi pyrin haastattelututkimuksen keinoin selvittämään, millaiseksi käyttäjät arvioivat digitaalisen tarinankerronnan ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuden. Tutkimukseni on tapaustutkimus, jossa perehdyn digitaaliseen tarinankerrontaan kahden empiirisen aineiston avulla. Ensimmäisenä aineistonani ovat The New York Timesin neljä ilmastonmuutosaiheista juttukokonaisuutta, toisena aineistonani hyödynnän tätä tutkimusta varten toteuttamani haastattelututkimuksen ryhmähaastattelujen litterointeja. Haastattelin tutkimuksessani 12 suomalaislukion toisen vuoden viestinnän opiskelijaa, jotka ennen haastattelutilannetta perehtyivät esimerkkiaineistoni juttukokonaisuuksiin.

Analysoin molempia empiirisiä aineistojani laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Analyysin keskeisenä työkaluna käytän määrittelemääni digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuuden kolmea sisällöllistä keinoa, jotka ovat multimodaalisuus, visuaalisuus ja narratiivisuus. Näiden käsitteiden avulla pystyin poimimaan aineistostani tutkimukseni kannalta olennaisimman. The New York Timesin juttukokonaisuuksien analysoinnissa hyödynsin myös havaintomatriisia, jonka kautta havainnoin aineistoni multimodaalisuutta kvantitatiivisin keinoin. Matriisiin kerätty tieto osoittaa, että digitaaliselle tarinankerronnalle on ominaista useita erilaisia kerronnan keinoja hyödyntävä multimodaalisuus. Keräämäni esimerkkiaineisto piti sisällään sekä tekstiä että erilaisia visuaalisia moodeja kuten liikkuvaa kuvaa, grafiikkaa ja valokuvia. Tutkimuksen sisällönanalyysi tukee havaintoa siitä, että digitaalisen tarinankerronnan visuaaliset moodit ovat monipuolisempia kuin perinteisessä uutisjournalismissa. Myös digitaalisen tarinankerronnan erilaiset narratiivisuuden keinot näkyvät esimerkkiaineistossa.

Tutkimuksessani havaitsin, että digitaalinen tarinankerronta hyödyntää multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden keinoja saavuttaakseen vaikuttavamman lopputuloksen kerronnassaan. Edellä mainitut sisällölliset keinot saavat yleisöt kiinnittymään syvemmin tarinaan ja näin lisäämään tunnetta tarinankerronnasta. Haastattelututkimuksessa kävi ilmi myös se, että sisällöllisten keinojen tuoma tunne journalismin laadusta ja siihen käytetyn vaivan määrästä lisäsi vaikuttavuuden kokemusta. Tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien mielestä digitaalisen journalismin keinot lisäsivät kerronnan vaikuttavuutta, mutta eivät automaattisesti päihitä perinteistä journalismia. Journalistisen juttukokonaisuuden aiheella ja sisällöllä on keskeinen merkitys kokonaisuuden vaikuttavuutta arvioitaessa.

Avainsanat: Digitaalinen tarinankerronta, ilmastojournalismi, vaikuttavuus, multimodaalisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimusasetelma.....	4
2 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA.....	8
2.1 Digitaalisen tarinankerronnan keinot.....	10
2.2 Digitaalisen tarinankerronnan historia – Case Snow Fall	13
2.3 Ilmastojournalismi murroksessa	15
2.4 Ilmastonmuutos digitaalisessa tarinankerronnassa	17
3 VAIKUTTAVUUDEN TUTKIMUKSEN KÄSITTEITÄ	20
3.1 Multimodaalisuus	22
3.2 Visuaalisuus.....	24
3.3 Narratiivisuus.....	26
4 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	30
4.1 Tutkimuskysymykset täsmennettynä.....	30
4.2 Tapaustutkimus.....	31
4.3 Aineiston keruu.....	32
4.3.1 Empiirinen aineisto 1: The New York Timesin ilmastoaineisto	33
4.3.2 Empiirinen aineisto 2: Haastattelututkimus.....	34
4.4 Aineiston analyysimenetelmät	37
4.4.1 Laadullinen sisällönanalyysi.....	39
5 ANALYYSI.....	41
5.1 The New York Timesin ilmastoaineiston analyysi.....	41
5.1.1 Havaintomatriisi	42
5.1.2 Climate Change is Killing the Cedars of Lebanon.....	43
5.1.3 A Closer Look at the Polar Vortex’s Dangerously Cold Winds.....	45
5.1.4 In a Warming West, Rio Grande is Warming Up.....	46
5.1.5 They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not.....	48

5.1.6 Yhteenveto The New York Timesin ilmastoaineiston analyysistä.....	50
5.2 Vaivannäkö lisää vaikuttavuutta – haastattelumateriaalin analyysi	51
5.2.1 Multimodaalisuus	52
5.2.2 Visuaalisuus.....	54
5.2.3 Narratiivisuus.....	55
5.2.4 Ilmastonmuutos journalistisen kerronnan aiheena	57
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	60
LÄHDELUETTELO	65
Liite 1: The New York Timesin ilmastoartikkelit	73
Liite 2: Haastattelututkimuksen kysymysrunko	74

1 JOHDANTO

Digitaalinen tarinankerronta on 2010-luvulla yleistynyt journalismin muoto, jonka uudet teknologiat ovat mahdollistaneet. Tässä pro gradu -tutkielmassa perehdyn digitaaliseen tarinankerrontaan sekä siihen, millä narratiivisuuden, multimodaalisuuden ja visuaalisuuden keinoilla journalistinen kerronta rakentaa vaikuttavuutta The New York Timesin ilmastonmuutosuutisoinnissa. Ilmastonmuutos on globaali ongelma, ja siitä on jaettava tietoa uusilla menetelmillä, jotka tavoittavat mahdollisimman monia yleisöjä. Multimodaalisella, visuaalisuuden keinoja hyödyntävällä journalismilla on kyky havainnollistaa muuttuvaa ilmastoa, jonka konkreettiset vaikutukset näkyvät arjessamme vasta vuosien kuluttua. Myös tarinankerronnalla on rooli vaikuttavassa tiedonvälityksessä, koska se on inhimillisen tiedonvälityksen ytimessä. Viestintätutkija Walter R. Fisher (1987, xiii) on määritellyt ihmislajin kuuluisalla sanaparilla homo narrans – tarinankerronta on ihmisille primitiivinen taito.

Journalistien kiinnostus tarinankerrontaa kohtaan on kasvanut merkittävästi 2010-luvulla. Kobie Van Kriekenin ja José Sandersin (2017, 1365) mukaan narratiivisuus voi täyttää uusia journalismiin kohdistuvia vaatimuksia ajassa, jossa journalismin kilpakumppaneina ovat uusien media-alustojen tarjoamat loputtomilta tuntuvat vaihtoehdot. Digitaalinen tarinankerronta onnistuu vastaamaan perinteistä journalismia kattavammin yleisöjen tarpeeseen, sillä se tarjoaa yleisöille samanaikaisesti mahdollisuuden kehittää heidän ymmärrystään maailmasta sekä heittäytyä narratiivisen kerronnan virtauksen vietäväksi (Neveu 2014, 536). Van Krieken ja Sanders (2017, 1365) esittävät, että uutisnarratiivien kyky houkuttaa ja pitää yllä suhdetta yleisöihin on suurelta osin sen ansiota, että tarinankerronta on sosiaalisissa suhteissa keskeisin viestintäkeino. Näin ollen tarinankerronnan hyödyntäminen journalismissa on heidän mukaansa yleisöille ”kulttuurisesti resonoiva” tapa jakaa tietoa. Mikäli journalismi olisi pidättäytynyt vain perinteisissä tiedonjaon tavoissa, sillä hyvin epätodennäköisesti olisi nykyisen kaltaista yleisöä (Ekström 2000, 489).

Ekström (2000, 467) on jaotellut viestinnän muodot kolmeen eri ryhmään, jotka ovat tiedonvälitys, tarinankerronta ja houkuttelevuus. Nämä kaikki kolme lajityyppiä pyrkivät tavoittamaan yleisönsä eri tavoin. Tiedonvälitys pyrkii luotettavan ja relevantin tiedon jakamiseen, tarinankerronnan ryhmään lukeutuvat mediasisällöt puolestaan pyrkivät tavoittamaan yleisöt kiinnostavilla ja dramaattisilla tarinoilla. Houkuttelevuuden lajityyppi tarjoaa katsojille

sisältöjä, jotka ovat tarpeeksi erikoislaatuista ja shokeeraavia herättääkseen yleisöjen huomion. Omasta mielestäni digitaalinen tarinankerronta omaa piirteitä kaikista yllämainituista lajityypeistä. Onkin syytä muistaa, että huolimatta narratiivisen journalismin tarinankerronnallisista elementeistä journalistinen tavoite informaation jakamisesta on yhä keskeinen.

Lukijan tunnelatauksen on osoitettu olevan suurempi tarinankerronnallisia juttuja luettaessa verrattuna perinteisiin, ylösalaisin olevan kolmion tekniikkaa hyödyntäviin uutisiin. (Knobloch ym. 2004, 264.) Narratiivinen journalismi tuo kerronnassaan perinteisessä uutistyössä keskeisten kuka, mitä, missä ja milloin -kysymysten rinnalle kysymykset ”kuinka” ja ”miksi”. Näihin kysymyksiin vastaavat perinteisesti uutisoitaviin tapahtumiin henkilökohtaisella tasolla yhdistyvät henkilöhahmot, joihin lukija pystyy samaistumaan. (Van Krieken & Sanders 2017, 1367.) Tunteiden herättäminen on nykyjournalismille tärkeä ominaisuus, sillä yleisöt jakavat omassa sosiaalisessa mediassaan ensisijaisesti sisältöjä, jotka ovat hyviä tai hauskoja (Vehkoo 2011, 41). Nykypäivän joukkotiedotus koostuu kuvista ja tarinoista, joilla on valta vaikuttaa yleisöjen näkemyksiin (O’Neill & Nicholson-Cole 2009, 357). Digitaalinen tarinankerronta on visuaalisesti näyttävää ja kerronnallisesti kiinnostavaa sisältöä, joka näin eroaa perinteisestä uutisvirrasta. Tässä tutkielmassa olen liittännyt visuaalisuuden ja narratiivisuuden sisällölliset keinot myös digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuutta määrittäviksi tekijöiksi.

Journalistinen tarinankerronta on keskeinen rakennuspalikka yhteiskunnassamme ja väestön tavassa ymmärtää ympäröivää maailmaa (Craig 2006, 17). Median rooli ilmastonmuutoksesta viestimisessä on kriittisen tärkeä, sillä suurin osa ihmisistä saa tieteesen liittyvät tietonsa mediasta. Tiedejournalismi on usein tiedoiltaan ja kieleltään erikoistunutta ja näin tuntematonta laajan yleisön keskuudessa. Erityisesti riskin ja epävarmuuden käsitteiden välittäminen yleisöille voi olla haastavaa. (Painter 2013, 8.)

Ilmastonmuutos ei kompleksisuutensa takia se ole kuitenkaan ”vain” sääoloihin ja luonnonilmiöihin vaikuttava ongelma, vaan lähes kaikki yhteiskunnassamme linkittyy ilmastopoliittikkaan. Keskustelu ilmastosta on aina osaltaan keskustelua myös esimerkiksi energiapolitiikasta, taloudesta, kulttuurista, työllisyydestä, identiteetistä, ruuasta, demokratiasta ja vapaudesta. Ilmastonmuutosta voidaan siksi pitää ihmisoikeuksien ja sananvapauden kaltaisena globaalina diskurssina. (Kunelius & Eide 2016, 3.) Ilmastonmuutos on lisäksi pysyvä tila, joka haastaa ja muuttaa ajallaan kaiken, mitä olemme tottuneet pitämään

normaalina. Se on suurin yksittäinen haaste myös journalismille. (Kunelius 2019, 218.) Journalistinen ”luovuus” ilmastonmuutosuutisoinnissa onkin ennen kaikkea kykyä kirjoittaa tapahtumista, joita ei voida kääntää konkretiaksi. Journalistin on osattava kuvata abstrakteja ja näkymättömiä asioita sellaisina kuin ne ovat ja onnistuttava samalla kiinnittämään yleisö uutisoitaviin teemoihin. (Berglez 2011, 459.) Kuneliuksen (2019, 220) mukaan ilmastonmuutos on ”pakotettu mahdollisuus”, jossa journalismi pääsee globaalin ongelman edessä testaamaan omia rajojaan ja sitä, mitä siitä voisi tulla.

Tarkastelen tutkielmassani ilmastoaiheista digitaalista tarinankerrontaa sen yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi. Ilmastonmuutos vaikuttaa päätöksentekoon kaikilla modernin yhteiskunnan tasoilla ja on nähtävissä paitsi nykyhetkessä, myös historiassa ja tulevaisuudessamme (Kunelius & Eide 2016, 2). Vaikka ilmastonmuutos koskettaa maailman jokaista ihmistä, se on samalla hyvin epätasa-arvoisesti jakautuva globaali ongelma. Muuttuvan ilmaston aiheuttamat haasteet näkyvät hyvin epätasaisesti eri alueilla ja eri ihmisryhmien elämässä. Tämä kuitenkin osoittaa journalistien ainutlaatuisen merkityksen ongelman käsittelyssä: kansainväliselle journalistiselle työlle ja tiedonvälitykselle on keskeinen tarve, jotta ihmiset saavat tarvittavaa informaatiota niin paikallisesti kuin globaalisti. (Kunelius 2019, 220.)

Tässä tutkielmassa analysoin digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuutta neljän The New York Timesin ilmastonmuutosaiheisen juttukokonaisuuden sekä neljän ryhmähaastattelun avulla. Aineistojeni avulla havainnoin, millä tavoin multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden sisällölliset keinot limittyvät toisiinsa ja luovat vaikuttavuutta digitaalisessa tarinankerronnassa. Ilmastonmuutoksesta uutisoiminen ei ole yksiselitteistä, ja toivonkin tässä tutkimuksessa pystyväni avaamaan paremmin sitä, miten vaikuttavaa ilmastouutisoitua rakennetaan.

1.1 Tutkimusasetelma

Tämän tutkielman keskeisin käsitepari 'digitaalinen tarinankerronta' voitaisiin nimetä myös monilla muilla tavoilla. Tutkin aiemmin kandidaatin tutkielmassani (Lindgren 2017) samankaltaisista lähtökohdista rakennettua journalismia termillä digitaalinen longform-journalismi. Tässä tutkielmassa tutkimani The New York Timesin artikkelit täyttävät suurilta osin longform-journalismin tunnuspiirteet. Olen kuitenkin halunnut pro gradu -tutkielmassani laajentaa journalististen teosten analyysia muotoseikoista, kuten teosten pituudesta, niiden teknologisiin ominaisuuksiin, joilla luodaan digitaalisen tarinankerronnan narratiivisuutta.

Van Krieken ja Sanders (2017, 1366) toteavat, että tarinankerronnallinen lajityyppi on yhä ”hybridigenre”. Journalistinen tarinankerronta voidaan heidän mukaansa lokeroida useiden erilaisten journalististen tekstityyppien, kuten kirjallisen journalismin, luovan tietokirjallisuuden ja asiafiktio alle. Muita digitaalista tarinankerrontaa kuvaavia termejä voisivat mielestäni olla muun muassa multimediajournalismi, visuaalinen journalismi tai multimodaalinen tarinankerronta. Termien moninaisuus käy ilmi myös lähdekirjallisuudesta, jota tutkimukseni tukena käytän (Craig 2006; Deuze 2004; Dowling & Vogan 2015; Hiippala 2017; Jacobson, Marino & Gutsche 2016; Van Krieken & Sanders 2017). Aiempaa tutkimusta on tehty erityisesti viime vuosina paljon, mikä osoittaa, että digitaalinen tarinankerronta on 2010-luvun journalismin trendejä.

Digitaalinen tarinankerronta on sateenvarjotermi, joka kattaa alleen visuaalisuuden, multimodaalisuuden ja narratiivisuuden käsitteet. Käytän tutkimukseni lähteinä sekä ulkomaisten että suomalaisten tutkijoiden artikkeleita digitaalisesta tarinankerronnasta, digitaalisesta journalismista sekä tarinankerronnan ja multimodaalisuuden mekanismeista. Ruth E. Pagen ja Bronwen Thomasin (2011, 6) mukaan narratiivisuuden ja uusien medioiden sisällyttäminen toisiinsa on monin paikoin poikkitieteellistä. Aiemman tutkimuksen osalta suuntaus onkin heidän mukaansa ammentanut muun muassa tekoälystä ja informaatiotieteistä sekä vaatinut uusia käytäntöjä, joiden avulla datasta voidaan muokata tarinallista. Multimodaalisuutta tutkiessa on pystyttävä liikkumaan sellaisten empiiristen olemassa olevien raja-aitojen yli, jotka ovat tutkailleet tiukasti vain merkitysten luomista, sillä nykymaailmassa nämä luomisen keinot esiintyvät lähes poikkeuksetta yhdessä (Jewitt ym. 2016, 2). Digitaalinen journalismi yhdistää saumattomasti kirjoitettua tekstiä ja multimediaa (Hiippala 2017, 420).

Tästä on mielestäni aiheellista johtaa olettaus, jonka mukaan multimodaalisuus on digitaalisen tarinankerronnan keskeisimpiä rakenteita. Tätä olettamusta tukee esimerkiksi Hiippalan (2017, 421) aiempi tuotanto, jossa todetaan multimedian olevan narratiivisen rakenteen sydän.

Tässä tutkielmassa tutkin sitä, millä keinoin digitaalinen tarinankerronta rakentaa vaikuttavuutta ilmastonmuutosuutisoinnissa. Lähestyn tutkimusongelmaani kolmen kysymyksen avulla, joiden avulla pyrin selvittämään, millaisia vaikuttavuuden keinoja digitaalinen tarinankerronta omaa, miten nämä keinot vaikuttavat kerrontaan digitaalisessa journalismissa ja millaiseksi käyttäjät arvioivat digitaalisen ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuden. Perehdyn ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuteen kolmen digitaalisen tarinankerronnan keinon: multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden avulla.

Tutkimukseni kohteena ovat yhdysvaltalaismedia The New York Timesin artikkelikokonaisuudet, jotka valikoituivat tutkimukseni aineistoksi niiden visuaalisten ja narratiivisten digitaalisten ominaisuuksien ansiosta. The New York Times on tällä hetkellä maailman johtavia toimijoita digitaalisen journalismin saralla (The New York Times Company 2015). Tämän lisäksi se tunnetaan mediana, joka on erikoistunut tiede- ja luontoaiheisten juttujen laadukaaseen raportointiin. James Painterin mukaan The New York Times uutisoi 2010-luvun alussa suurimmista yhdysvaltalaislehdistä kattavimmin ilmastonmuutoksesta (Painter 2013, 128). Tavoitteenani on esimerkkiaineiston avulla tutustua nykyaikaiseen, multimodaalisuuden ja narratiivisuuden keinoja hyödyntävään ilmastonmuutosjournalismiin ja eritellä aineiston avulla niitä tekijöitä, joilla digitaalinen tarinankerronta pyrkii vaikuttavuuteen viestiessään yleisöille suuresta ja kattavasta globaalista ongelmasta.

Tutkimukseni on tapaustutkimus, jossa käsitellään nimensä mukaisesti yhtä tai useampaa tapausta, joiden määrittely, analysointi ja ratkaiseminen ovat tutkimuksen keskiössä (Eriksson & Koistinen 2005, 4). The New York Timesin artikkelikokonaisuuksien lisäksi olen tutkimuksessani toteuttanut neljä lyhyttä ryhmähaastattelua, joiden tarkoituksena on arvioida esimerkkiaineistoni neljän juttukokonaisuuden vaikuttavuuden keinoja ja sitä, miten juttukokonaisuudet vaikuttavat yleisöönsä. Kyseessä on siis käyttäjätutkimus, jota varten haastattelen tamperelaisen Sammon keskuslukion viestinnän opiskelijoita. Kyseinen joukko valikoitui haastattelututkimukseni kohderyhmäksi siksi, että lukio-opiskelijat edustavat toisaalta keskivertoa suomalaista, sillä hieman yli joka toinen suomalaisnuori käy lukion

(Suomen virallinen tilasto 2019), ja toisaalta 2000-luvulla syntynyttä, aikuistuvaa ja itsenäiseksi kuluttajiksi kasvavaa diginatiivia sukupolvea.

The New York Times on pitkän historiansa myötä profiloitunut lehdeksi, jota lukevat liberaalit, ylempään sosioekonomiseen luokkaan kuuluvat yleisöt (Painter 2013, 128). Suomalaislukiolaiset eivät siis suoranaisesti ole sitä kohdeyleisöä, jota The New York Times lukijoikseen tavoittelee. Haastattelen viestintälinjan opiskelijoita, sillä heillä voi olettaa olevan hieman tavallista enemmän näkökulmaa mediajulkaisuihin ja vaikuttavuuden mekanismeihin, olematta kuitenkaan alan ammattilaisia. Näin vaikuttavuuden arviointia eivät liaksi kehystä ennakkoon omaksutut tiedot, mutta toisaalta otetaan huomioon se tosiasia, että The New York Times ei ole suomalainen julkaisu. On todennäköistä, että The New York Timesin digitaalisia artikkelikokonaisuuksia lukevat maassamme ihmiset, joilla on aiheeseen henkilökohtainen suhde tai kiinnostus.

Sukupolvi Z:n näkemys digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuudesta kiinnostaa tutkimuskohteena erityisesti siksi, että he ovat yleisö, joita The New York Timesin kaltaiset osittain maksumuurin takana juttujaan julkaisevat mediatilat muutaman vuoden päästä mitä todennäköisimmin kosiskelevat tilaajikseen. Nämä 1990-luvun ja 2000-luvun vaihteessa syntyneet nuoret aikuiset suosivat mediankäytössään digitaalisia viestimiä sekä yhteydenpidon, viihteen että tiedonsaannin saralla (Kick ym. 2015, 215). Siinä missä digitaalinen tarinankerronta on 2010-luvulla ollut nouseva ja mielenkiintoinen uusi virtaus mediakentällä, tällä vuosikymmenellä multimodaalisuuden ja muiden digitaalista tarinankerrontaa muokkaavien resurssien yleistyminen kaikessa mediakerronnassa on nähdäkseni todennäköistä. Osittain tämä on jopa pakollista, sillä uudet yleisöt eivät tyydy mediasisällöissään vähään. Najat Smeda, Eva Dakich ja Nalin Sharda (2014, 3) huomauttavat, että kehittyvän teknologian myötä uudet sukupolvet ovat teknologisesti lahjakkaampia kuin heidän vanhempansa tai isovanhempansa. He ovat arvioineet, että digitaalisten teknologioiden ja internetin vaikutus esimerkiksi 2000-luvun opiskeluympäristöissä on ”kiistaton ja dramaattinen”.

Tässä työssä tutkin digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuuden keinoja The New York Timesin ilmastonmuutosuutisoinnissa. Seuraavassa luvussa esittelen digitaalista tarinankerrontaa ja ilmastonmuutosjournalismia ilmiönä sekä käyn läpi aiempaa digitaaliseen tarinankerrontaan ja ilmastonmuutosjournalismiin liittyvää tutkimusta. Kolmannessa luvussa avaan tarkemmin kolmea vaikuttavuuden sisällöllistä keinoa, eli multimodaalisuutta,

visuaalisuutta ja narratiivisuutta, joita tässä tutkimuksessa käytän työkaluinani digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuutta ja sen keinoja arvioidessani. Neljännessä luvussa esittelen tutkimukseni aineiston sekä metodit, joiden avulla olen kerännyt ja tarkastellut tutkimusaineistoani. Viidennessä luvussa analysoin aineistojani laadullisen tapaustutkimuksen keinoin sekä kolmen määrittelemäni vaikuttavuuden käsitteen avulla, minkä jälkeen kokoan tutkimukseni johtopäätökset yhteen kuudennessa luvussa.

2 DIGITAALINEN TARINANKERRONTA

Digitaalinen tarinankerronta saattaa kuulijan oman kokemusmaailman takia tuntua yllättävältä, jopa kummalliselta termiltä nykypäivän digitaalisesta journalismista puhuttaessa. Tarinankerronta vihjaa monen mielessä traditionaaliseen, jopa homeeriseen kerrontaperinteeseen, jossa kertoja on yleisönsä välittömässä läheisyydessä (Alexander 2011, 4). Teknologia ja sen luomat suuntaviivat määrittelevät kuitenkin keskeisesti 2000-luvun journalismia ja muokkaavat näin ollen myös tapoja, joilla nykypäivän narratiiveja välitetään ja kulutetaan (Carlson 2017, 146).

Käytän digitaalisesta, narratiivisuuden keinoja hyödyntävästä journalismista tutkielmassani ensisijaisesti nimitystä digitaalinen tarinankerronta, sillä se auttaa parhaiten kuvastamaan sitä journalismin tyyppiä, johon tutkimuksessani pureudun. Perinteiseen journalismiin verrattuna digitaalisella tarinankerronnalla on työkalut tarjota uutistapahtumille mielekäs konteksti. Se ammentaa muun muassa multimodaalisuudesta, joka on keskeinen väline perinteisten journalismin muotojen uudelleenkonseptoinnissa (Hiippala 2017, 422). Digitaalinen tarinankerronta on voimakas ja yleismaailmallinen viestinnän keino, jonka taustoitavan ja analysoivan otteen merkitys korostuu jatkuvasti journalistisen kilpailun ja mediakentän murroksen keskellä (Berning 2011b, 15). Narratiivisuuden keinoja hyödyntävä digitaalinen tarinankerronta saa yleisöt kiinnittymään perinteistä journalismia tehokkaammin (Van Krieken & Sanders 2017, 1365). Berning (2011b, 15) esittelee amerikkalaisen kirjailija ja professori Ted Conoverin ajatuksen, jonka mukaan narratiivinen journalismi on ”esteettinen hanke” – narratiivisuuden keinojen avulla journalistit lisäävät taidetta faktojen päälle. Se on kirjoittamista tapahtumista, jotka ovat Berningin mukaan ”sekä tosia että kau niitä”.

Digitaalinen tarinankerronta on suhteellisen tuore tutkimuskohde mediatutkimuksessa. Tämä käy ilmi omassa tutkielmassani muun muassa tutkimuskirjallisuuteni painottuneisuudesta 2010-luvulle. Tällä vuosikymmenellä esimerkiksi digitaalinen longform-journalismi on kuitenkin tunnustettu yhä vahvemaksi journalistisen tarinankerronnan tavaksi media-alan ja sen tutkimuksen saralla (Hiippala 2017, 420). Vaikka oma tutkimukseni keskittyy longform-journalismia laajemmin digitaaliseen tarinankerrontaan, on huomionarvoista, kuinka paljon digitaalisuutta hyödyntävä journalismi on muuttunut jo pelkästään kuluneella

vuosikymmenellä. Vaikka pitkät longform-jutut ovat journalismissa edelleen monin tavoin digitaalisen tarinankerronnan kulmakivi, tarinankerronta ei ole sidottu pituuteen tai tiettyyn juttumuotoon. Omaa tutkimusaineistoani kerätessäni huomasin, että The New York Timesin grafiikkatoimituksen julkaisemat multimodaaliset kokonaisuudet erosivat pituudeltaan ja muilta ulkoisilta ominaisuuksiltaan hyvinkin paljon toisistaan.

Digitaalisen tarinankerronnan nousun vaikutukset ulottuvat journalismin narratiivisten ja teknologisten ominaisuuksien lisäksi esimerkiksi journalistisiin instituutioihin ja organisaatioihin sekä mediakulttuuriin (Deuze 2004, 140). Toimitusten joukossa kiinnostusta tarinankerronnallista journalismia kohtaan selittää myös media-alan kova kilpailu. Median konvergenssin mukanaan tuomat muutokset vaativat journalisteilta yhä kekseliäämpiä tapoja kiinnittää yleisöjen huomio. (Van Krieken 2018, 1.) Digitaalinen tarinankerronta muuttaa paitsi journalismia itseään, myös journalistista työtä. Enää ei riitä, että toimittaja osaa kirjoittaa hyvin, vaan rinnalle vaaditaan muita taitoja tai jopa muita tekijöitä auttamaan vaikuttavan lopputuloksen synnyssä. Deuzen (2004, 146) mukaan multimediajournalistien keskeiset osaamisvaatimukset keskittyvät joustavuuteen, yhteistyö- ja viestintätaitoihin. Hän huomauttaa, että journalistien on kyettävä katsomaan oman kuplansa ulkopuolelle ja ymmärrettävä muiden medioiden asettamat vaatimukset. Väitän, että digitaalisen tarinankerronnan työkalut antavat tähän mahdollisuuden, kunhan niitä osataan ohjata taidokkaasti ja avarakatseisesti.

Datan ja algoritmien avulla journalistien on entistä helpompi löytää ja kertoa merkittäviä tarinoita. Kehittyvän teknologian hyödyntäminen on kuitenkin kallista, eikä näin ollen kaikkien toimitusten käytettävissä. (Herther 2019, 28.) The New York Timesin kaltaisten suurten, maailmankuulujen mediatalojen on siksi helpompaa ja myös erittäin tärkeää toimia digitaalisen tarinankerronnan uranuurtajina. Tavoitteenani on avata tässä luvussa tarkemmin sitä, miksi ja millä tavoin The New York Times on ollut merkittävimpiä medioita digitaalisen tarinankerronnan synnyssä.

Teknologisen kehityksen aalto on ollut yhteiskunnassamme nopea ja kokonaisvaltainen, ja väitän, että sen synnyttämät uudet viestinnän muodot, kuten digitaalinen tarinankerronta, muotoutuvat edelleen. Nämä muutokset vaikuttavat myös siihen, miten luomme ja ymmärrämme merkityksiä. Tässä tutkimuksessa haluankin selvittää multimodaalisuutta ja narratiivisuutta hyödyntävän digitaalisen journalismin keinoja ja tutkia, voivatko nämä tavat

osaltaan lisätä yhteiskunnallisesti merkittävän aiheen, kuten ilmastonmuutosjournalismin, vaikuttavuutta.

2.1 Digitaalisen tarinankerronnan keinot

Digitaalinen tarinankerronta on vaikuttava väline tärkeän tiedon viestijänä, koska se nojaa useampaan kuin yhteen tapaan esittää tietoa ja opettaa ympäröivästä maailmasta. Visuaaliset elementit kuten video, kuva ja grafiikka sekä ääni ja teksti työskentelevät multimodaalisessa tarinankerronnassa itsenäisesti ja erikseen, varmistaen näin viestin tehokkaan välittymisen yleisöille. (Gray ym. 2015, 638.) Aikaisempi multimodaalisuuden tutkimus on digitaalisen tarinankerronnan osalta keskittynyt verkkojulkaisujen päivittäisuutisointiin, joissa otsikko yhdistyy tekstiin ja kuvitukseen (Hiippala 2017, 421). Teknologisten mahdollisuuksien kasvassa multimedia on kuitenkin jo melkein päoletusarvo kaikissa kuluttamissamme mediasisällöissä. Multimodaalisen tarinankerronnan vahvuutena on kyky tarjota yleisöille immersivistä sisältöä ilman häiriötekijöitä (Van Krieken 2018, 4). Immersiivisyydellä tarkoitetaan digitaalisissa ympäristöissä koettavaa käyttäjäkokemusta. Parhaimmillaan immersiiivinen ympäristö tempaa käyttäjän mukaansa niin, että tämä unohtaa ympäröivän reaali maailman ja kokee todella olevansa teknologian keinoin rakennetussa ympäristössä. (Hudson ym. 2019, 460.) Digitaalisessa tarinankerronnassa juttukokonaisuuksien lukijan immersio on myös konkreettista ”syventymistä”, kun hän etenee juttua lukiessaan alaspäin hiirellä vierittäen (Dowling & Vogan 2015, 213).

Digitalisaation myötä olemme siirtyneet kirjoista ja sanomalehdistä näyttöpäätteisiin – semioottisen tuotannon termein printistä digitaaliseen (Kress 2010, 6). Tarinankerronnan hyödyntäminen uutistyössä ei kuitenkaan ole uusi keksintö, vaan trendit narratiivisen ja tiukan asiapitoisen uutisoinnin välillä ovat vaihdelleet jo 1700-luvulta alkaen. Nykyisen kerronnallisuussuuntauksen laukaisijana voidaan pitää 1960-luvulla käynnistynyttä amerikkalaista uuden journalismin koulukuntaa, joka hyödynsi journalistisessa työssä kirjallisuuden tekniikoita. (Van Krieken 2018, 1.) Perinteisen journalismin rajoitteita haluttiin rikkoa muun muassa kohtauksellisella kirjoittamisella, dialogilla ja kolmannen persoonan kertojalla sekä tekstissä viljellyillä symbolisilla yksityiskohdilla (Berning 2011a, 3). Koulukunnan perustajajäsenistöön kuului toimittajia ja kirjailijoita, jotka väittelivät muun muassa totuuden ja fiktion sekä objektiivisuuden merkityksestä journalismissa, haastaen journalistisen ammattikunnan perusideologiaa objektiivisen tiedonvälityksen säännöistä (Berning 2011a,

1). Uutta journalismia on kritisoitu siitä, että sen edustajat halusivat luoda todenmukaista kultaisemman representaation todellisuudesta (Berning 2011b, 39). Kuitenkin jo uuden journalismin syntyprosessiin liittyi John J. Pauly (2014, 600) mukaan myös eettistä pohdintaa kirjoittajan vastuusta esimerkiksi journalistien tulkintoihin ja muun muassa sävyn ja näkökulman valintaan liittyen.

Uuden journalismin lanseeraamia kirjoittamisen tekniikoita hyödynnetään yhä nykypäivän journalistisen tarinankerronnan koulukunnassa, niin kutsutussa ”uudessa uudessa journalismissa” (*new new journalism*), jossa narratiivisuuden keinot pääsevät yhä paremmin oikeuksiinsa digitaalisten teknologioiden ansiosta (Berning 2011a, 3). Nykypäivänä ihminen kertoo tarinoita lähes kaikilla kehittämillään viestintäteknologioilla radiosta elokuvaan (Alexander 2011, 5). Kun teknologiasta tulee tuttu ja tavanomainen, sen vaikutus uutisten muokkaajana muuttuu vähemmän tunnistettavaksi. On kuitenkin huomioitava, että journalismia ei olisi olemassa ilman sitä tuottavaa ja levittävää teknologiaa. (Carlson 2017, 161.) Näin ollen väitän, että yhä vahvemmin digitaalisuuteen ja teknologioihin nojaavassa yhteiskunnassamme digitaalinen tarinankerronta voidaan nähdä keskeisenä nykyjournalismia määrittävänä trendinä. Vielä 2000-luvun alussa journalistisen tarinankerronnan pelättiin näivettyvän internetin myötä. Uudet mediat ja teknologiat ovat kuitenkin onnistuneet luomaan journalisteille uusia ja tehokkaita tapoja luoda immersivistä tarinankerrontaa esimerkiksi multimediajournalismin muodossa. (Van Krieken 2018, 4.) Digitaalisen tarinankerronnan multimodaalisuuden avulla kerrotut tarinat tuntuvat kokijastaan usein henkilökohtaisemmilta, mikä auttaa yleisöjä samastumaan esitettyyn narratiiviin. (Gray ym. 2015, 638.) Moira Peelon mukaan (2006, 160) uutismediat kytkevät tunnelatauksen usein suuriin ja poikkeuksellisiin tapahtumiin, kuten murhauutisointiin. Oman tulkintani mukaan tällaista poikkeuksellista suuruutisoinnin aihetta edustaa myös ilmastonmuutos, joka haastaa yhteiskuntaa ja globaalia maailmanjärjestystä monin tavoin.

Perinteisen uutisoinnin ja tarinankerronnan keskeisimmät erot ovat perimmäisen journalistisen tavoitteen sijaan tyylivalinnoissa, joilla lukija halutaan kiinnittää tarinankerronnallisen journalismin otteeseen. Van Krieken (2018, 2) on jaotellut narratiivisen journalismin immersivisyyttä luovat ominaisuudet kolmeen narratiiviseen kategoriaan, jotka ovat kohtausten uudelleenrakentaminen (*scene reconstructions*), tapahtumien rakenne (*event structures*) ja näkökulmatekniikat (*viewpoint techniques*). Siinä missä perinteinen uutiskerronta yleensä pidättäytyy kuvailemasta yksityiskohtia tai ympäristöä, tarinankerronnassa Van Kriekenin

mukaan (2018, 2) tapahtumat kuvataan kohtauksenomaisesti tarkentavia seikkoja unohtamatta. Tapahtumien rakenne tarinankerronnassa on useimmiten kronologinen. Tällä kerronnallisella elementillä pyritään pitämään jännitystä yllä tarinan loppuun saakka. Perinteisessä uutistekstissä tapahtumien rakenne puolestaan noudattelee Van Kriekenin näkemyksen mukaan ylösalaisin olevan kolmion tekniikkaa, jossa viimeaikaisin ja näin uutisellisesti arvokain tieto kerrotaan heti jutun alussa, edeten loppua kohden taustoittavaan informaatioon. Kolmas ominaisuus, näkökulmatekniikat, kuvaa sitä asemaa, johon uutisten kertoja tekstissä asettuu. Näkökulmatekniikat vaihtelevat kertojan puheen ja ajatusten kuvailusta aina syvätasolle, kuten toiveisiin, huomioihin ja tunteisiin. Perinteisessä uutistekstissä näiden tekijöiden tulkintaa pyritään välttämään objektiivisuuden nimissä, mutta tarinankerronnassa ne ovat keskeinen osa kerronnan kulkua ja elävöittämistä. (Van Krieken 2018, 2.)

Johnston ja Graham (2012, 522) ovat luoneet jo esiteltyjen juttutyyppeiden rinnalle myös uuden kategorian, epätavanomaisen ylösalaisin käännetyn pyramidin (*unconventional inverted pyramid*), joka sisältää ominaisuuksia sekä narratiivisesta journalismista että perinteisestä, ylösalaisin käännetyn pyramidin uutistyyppistä. Epätavanomaisen ylösalaisin käännetyn pyramidin kerrontaa hyödyntävät journalistisen jutut usein alkavat tarinallisella aloituksella siirtyen jutun edetessä perinteisempään tiedotustyyppiseen uutisointiin (Johnston & Graham 2012, 522).

Teknologiset innovaatiot ovat tuoneet mukanaan myös vaihtoehtoja printtimedian yllä mainitun kaltaisille narratiivisuuden keinoille (Page & Thomas 2011, 1). Teknologinen kehitys on mahdollistanut myös multimodaalisuuden kehityksen, sillä digitalisaation myötävaikutuksesta representaatioiden aiempi tekstipainotteisuus on muotoutunut kattamaan enenevässä määrin myös kuvia ja muita visuaalisia moodeja (Kress 2010, 6). Digitaaliselle tarinankerronnalle pidetään tunnusomaisena myös erikoisempia teknologioiden mahdollistamia visuaalisuuden keinoja, kuten toistuvasti pyörivät videot ja visuaalisten moodien hienovarainen vaihtuminen (Hiippala 2017, 420).

2.2 Digitaalisen tarinankerronnan historia – Case Snow Fall

Digitaalisen tarinankerronnan ensimmäisenä merkkiteoksena pidetään mediakentällä The New York Timesin longform-artikkelia ”Snow Fall: The Avalanche at Tunnel Creek”. Joulukuussa 2012 julkaistusta artikkelista tuli tärkeä maamerkki journalismin historiassa. Muun muassa interaktiivista grafiikkaa, animoituja simulaatioita ja ilmakuva hyödyntänyt juttukokonaisuus voitti vuonna 2013 useita tärkeitä amerikkalaisia journalismipalkintoja, kuten Pulitzerin ja Peabodyn. (Herther 2019, 27.) The New York Timesin omien tilastojen mukaan juttukokonaisuus keräsi yhteensä 3,5 miljoonaa sivukatselua. Keskimääräinen vierailuaika sivulla oli 12 minuuttia, mikä on jopa yli 10 minuuttia normaalikatselua pidempään. (Dowling & Vogan 2015, 210.) Lehden silloinen päätoimittaja Jill Abramson kertoi vuonna 2013, että artikkeli oli muodostunut synonyymiksi näyttävälle korkean profiilin journalismille. Suurten aiheiden kohdalla toimituksissa usein kysytty kysymys oli, voisiko aiheen ”lumi-vyöryttää”, (*snowfall*). (Dowling & Vogan 2015, 209.)

Pyrkimys uuden ja erilaisen formaatin kehittämiseen ja siinä onnistumiseen oli Snow Fall -artikkelikokonaisuutta kehitettäessä selkeästi vahva, sillä artikkelin luomistyöhön osallistui yhteensä 20 The New York Timesin toimituksessa työskentelevää media-alan ammattilaista (Herther 2019, 27). Snow Fall -artikkeli edustaa digitaalisen journalismin ensiharppausta teknisen designin ja tarinankerronnan parissa (Dowling & Vogan 2015, 212). Yksi Snow Fall -artikkelia ja myöhemmin koko genreä keskeisesti määrittänyt tekninen ja visuaalinen valinta on, että tekstiosioiden ”virtaus” keskeytetään säännöllisesti kuvilla ja videoilla, jotka valtaavat näytön sen koko leveydeltä (Hiippala 2017, 432). Snow Fall hyödyntää kerronnassaan monia hienojakoisia teknisiä yksityiskohtia. Yksi erimerkki loppuun hiotuista teknologisista ominaisuuksista on näytön ”parallaksinen rullaus” (parallax scrolling), jonka avulla tietyt moodit pysyvät ruudulla toista kauemmin (Jacobson ym. 2015, 530). Snow Fallin teknisten ominaisuuksien tai multimodaalisen rakenteen tavoitteena ei kuitenkaan ole korvata kirjoitettua sanaa tai tyypistää sen voimaa. Juttukokonaisuudessa tarinankerronta käyttää vanhan median voimakkaita elementtejä kuten printtiä ja teatteria ja kunnioittaa kielessään kirjallisuuden eri muotoja. (Dowling & Vogan 2015, 214.) Jacobson, Marino ja Gutsche toteavat (2015, 549), että Snow Fallista teki mieleenpainuvan ennen kaikkea sen vangitseva tarina. Heidän mukaansa artikkeli osoitti, että lineaariselle, narratiiviselle ja saumattomasti etenevälle ”yhden sivun” tarinankerronnalle oli tilausta.

Siinä missä uutismedioiden verkkosivut perinteisesti pyrkivät linkkien avulla ohjaamaan yleisöä muiden median juttujen pariin, digitaaliset multimodaaliset juttukokonaisuudet on yleisimmin riisuttu muista kuin itse artikkeliin liittyvistä ärsykkeistä. Multimodaalisuutta hyödyntävän kerrontatyylin lisäksi niin Snow Fall -artikkelille kuin sitä seuranneille digitaalisen tarinankerronnan tuotoksille ominaista on se, että artikkeli on täysin eristyksissä muusta mediatalon verkkosivustosta (Herther 2019, 27). Mikäli artikkelikokonaisuuden yhteyteen on liitetty mainos- tai sisältölinkkejä, ne on asemoitu eri tavoin perinteiseen uutisvirtaan verrattuna, minkä ansiosta niiden voidaan ajatella häiritsevän kerrontaa ja immersion kokemuksen syntymistä mahdollisimman vähän.

Entistä visuaalisempi multimodaalinen journalismi on nostettu kehityskohteeksi maailman mediataloissa. The New York Times julkaisi tammikuussa 2017 raportin (New York Times 2017), jossa se eritteli tulevaisuuden tavoitteitaan. ”Journalism That Stands Apart” -raportissa 2020-ryhmäksi kutsuttu seitsemän toimittajan joukko esitteli suuntaviivoja mediatalon työlle seuraavien vuosien aikana. Raportissa linjataan, että New York Timesin journalismin on muututtava ”vastaamaan ja ennakoimaan lukijoidensa tapoja, tarpeita ja haluja, nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”. Ensimmäinen näitä tapoja, tarpeita ja haluja vastaamaan listattu tavoite raportissa on, että journalististen materiaalien on kehityttävä entistä visuaalisemmiksi. Ryhmä toteaa raportissaan, että toimituksen jäsenten on jatkossa totuttava ajatukseen siitä, että valokuvaajat, videokuvaajat ja graafikot toimivat enenevässä määrin pääroolissa journalististen teosten muodostumisessa. 2020-ryhmän tavoitteena on, että toimitukseen saataisiin yhä useampia visuaalisia asiantuntijoita, myös johtotehtäviin.

Digitaalinen tarinankerronta on siis monilta osin otettu vastaan inspiroivana uutena kerronnan muotona niin toimituksissa kuin niiden ulkopuolella, mutta se on tuonut mukanaan myös haasteita. Vuodesta 2012 eteenpäin eli Snow Fall -artikkelin julkaisemisen jälkeen ammatillinen ja tieteellinen keskustelu on keskittynyt multimedian ja tekstin yhdistymiseen sekä journalistisen objektiivisuuden eettisiin haasteisiin tarinallisessa journalismissa lähteiden ja henkilöiden esittämisen näkökulmasta (Jacobson ym. 2016, 528). Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut tutkimaan sitä, millä keinoin digitaalinen tarinankerronta ja sen multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden monipuoliset keinot pyrkivät rakentamaan vaikuttavuutta.

2.3 Ilmastojournalismi murroksessa

Ilmastonmuutos liittyy kaikkiin yhteiskunnan osa-alueisiin (Berglez 2011, 460). Siksi se on keskeinen haaste myös journalismille ja sen kehittyville muodoille. Peelo nimittää laajamittaista uutisointia kirvoittavia aiheita ”julkisiksi narratiiveiksi” (2006, 169). Myös ilmastonmuutosta voidaan pitää aiheena, joka on tuttu mitä todennäköisimmin jokaiselle ajassamme elävälle ihmiselle iästä ja taustasta riippumatta. Kuten myös tässä tutkimuksessa käsiteltävällä aineistolla pyrin osoittamaan, puhe ilmastosta ei koskaan rajoitu vain ilmastoon vaan kattaa alleen muun muassa keskustelun energiasta, vedestä, taloudesta, työllisyydestä, kulttuurista, identiteeteistä, selviytymisestä, uskonnosta, ruuasta, liikkumisesta, elintavoista, demokratiasta ja vapaudesta (Kunelius & Eide 2016, 3). Tavalla tai toisella se nivoutuu useimpiin yhteiskunnallisiin muutoksiin, uutisiin ja yksilökokemuksiin – tarinoihin.

Vielä muutamia vuosia sitten ilmastonmuutos oli marginaalinen uutisaihe jopa Pohjoismaissa. Viime aikojen ”vallankumouksellinen” uutiskehitys on kuitenkin johtanut siihen, että tänä päivänä mediat käsittelevät ilmastonmuutosta tieteellisenä tosiasiana. Uutismediat ovat rakentaneet myös ajatusta siitä, että valtioilla ja niiden kansalaisilla on keskeinen rooli taistelussa ilmastonmuutosta vastaan sekä mikro- että makrotasolla. (Berglez 2011, 450.) Muuttuva ilmasto ja sen mukana muuttuva journalismi eivät rajoitu vain yhteen maahan tai maanosaan. Toimittaja Marc Tracy (2019) kirjoitti The New York Timesissa heinäkuussa 2019, että mediatilat ja toimitukset ovat muuttaneet globaalin haasteen toimintatapojaan: brittiläinen The Guardian on alkanut uutisoinnissaan puhua ilmastonmuutoksen sijaan ”ilmastohätätilasta”, kun taas The New York Times on puolestaan perustanut jo vuonna 2017 toimitusosaston, joka keskittyy pelkästään ilmastonmuutoksesta uutisoimiseen.

Ilmastonmuutos on muokannut journalistien työnkuvaa. Kun perinteisessä journalistisessa työssä journalistilla oli yksi erikoisala, kuten politiikka, ympäristö tai talous, nykypäivän ilmastouutisointi vaatii osaamista ja tietoa laajalta skaalalta erilaisia aihealueita (Berglez 2011, 460). Taidokkaan tarinankerronnan, saati digitaalisen tarinankerronnan ynnääminen journalistiseen uutisointiin vaatii kattavia pohjatietoja. Jotta journalisti pystyy luomaan ilmastonmuutoksesta mahdollisimman rakentavia narratiiveja uhkakuvien maalailun sijaan, tällä tulisi olla hyvä ymmärrys riskeistä, todennäköisyyksistä ja numeerisesta datasta (Painter 2013, 138).

Maapallon ilmastojärjestelmää on sen kompleksisuudessa mahdotonta koskaan ymmärtää täysin (Painter 2013, 3). Tämä asettaa journalistien työlle ilmastonmuutoksen parissa yhteiskunnallisia vaatimuksia erityisesti ajassamme, jossa luottamus mediaan ja journalisteihin on usein kyseenalaistettu. Painterin (2013, 7) mukaan Yhdysvalloissa vuonna 2012 toteutetussa tutkimuksessa 54 prosenttia väestöstä uskoi ilmastonmuutoksen olevan ihmisen tekojen aiheuttama, siinä missä 95 prosenttia tiedeyhteisön jäsenistä piti ihmistä ilmastonmuutoksen syynä. Yhdeksi keskeiseksi syyksi tälle epäsuhdalle Painter (2013, 7) nimeää ilmastoskeptikoiden äänekkään tieteen ja tutkimustulosten arvostelun ja tälle mediassa tarjotun alustan. Toinen haaste koskee sitä epämukavuutta, jonka yhteiskuntamme joutuu ilmastonmuutoksesta keskustellessa kohtaamaan: Risto Kunelius ja Dmitry Yagodin (2016, 81) muistuttavat, että ilmastonmuutoksen haastaminen tarkoittaa yhteiskunnallisesti voimakkaiden, ihmisen luomien instituutioiden haastamista. Lopulta ilmastonmuutos nimittäin on tulos kolmesta 1900-luvun menestystarinasta: kapitalismista, valtioiden sitoutumisesta taloudelliseen kasvuun ja kansalaisten massakulutuksen kasvusta (Kunelius & Yagodin 2016, 81).

Journalismi on keskeinen linkki tieteen ja arjen välillä, sillä se tuo tiedon yleisöille maanläheisessä muodossa (Eide & Hahn 2016, 237). Suurin haaste ilmastouutisoinnissa ja median roolissa aiheesta tiedottamisessa on Berglezin (2011, 457) mukaan se, että vielä tällä hetkellä ilmastonmuutos tapahtuu keskeisimmin tieteellisinä arvioina ja asteittaisina muutoksina ”todellisten” tapahtumien sijaan. Painter (2013, 13) huomauttaa, että monet ilmastonmuutoksen pahimmista vaikutuksista näkyvät luultavimmin vasta pitkän ajan kuluessa. Epävarmuuden painottaminen johtaa hänen mukaansa yleisön mielissä ongelman vähättelyyn: Yhdysvalloissa toteutetut tutkimukset osoittavat, että epävarmuudesta viestiminen antaa kuulijalle ”luvan unohtaa” tai kääntää huomionsa pois aiheesta.

Erilaiset viestintätavat ammattialojen välillä siis haastavat ilmastonmuutosuutisointia. Elisabeth Eide (2016, 53) huomauttaa, että tutkijat on opetettu kuvaamaan tutkimuslöydöksiä suuria tietomassoja jäsentämällä ja niistä johtopäätökset rakentamalla. Median toimintalogiikka on hänen mukaansa puolestaan täysin päinvastainen: yksinkertaisimmillaan media-viestintä alkaa johtopäätöksestä, jota tuetaan jutun edetessä kontekstilla ja väritetään analyysillä ja tulkinnalla. Painter (2013, 7) huomauttaa, että siinä missä yleisölle epävarmuus viestittää tietämättömyyttä, tutkijalle epävarmuus on usein positiivinen käsite, joka toimii johdattimena jatkotutkimukseen. Tarve selkeisiin viesteihin asettaa tietentekijöiden

ja journalistien tavoitteet ristiriitaan keskenään. Toisaalta epävarmuuden tulisi olla myös mediassa yleisöille tarpeeksi selvä viesti – ilmastonmuutosteeman ympärillä epävarmuuden kehyksen tulisi olla enemmänkin syy huolestua, kuin syy olla huolestumatta (Painter 2013, 32).

Kahtiajako tiedeviestinnän ja journalismin välillä aiheuttaa välillä ongelmia. Painterin (2013, 44) mukaan journalismia on ajoittain syytetty ilmastouutisoinnissa väärän tasapainon luomisesta. Tämä termi tarkoittaa hänen mukaansa käytännössä sitä, että ilmastotieteen epävarmuuksista raportoidessa annetaan liiaksi tilaa skeptisille äänille (Painter 2013, 44). Toisaalta journalismin tehtävä ei suoranaisesti ole puhua ilmastonmuutoksen puolesta, vaan tarjota keskusteluareena kaikille osapuolille. Toimittajat arvioivat tapahtumia niiden kulttuurisen, poliittisen ja taloudellisen relevanssin perusteella (Kunelius & Yagodin 2016, 83).

2.4 Ilmastonmuutos digitaalisessa tarinankerronnassa

Viittaukset tarinoidiin ja tarinankerrontaan ovat yleistyneet ilmastonmuutoksen tutkimuksessa ja käytännöissä sosiaalitieteissä yleisesti vallitsevan ”narratiivisen käänteen” seurauksena (Moezzi ym 2017, 1). Näin ollen voidaan ajatella, että kertomuksia janoavassa yhteiskunnassamme digitaalinen tarinankerronta on yksi keskeinen osa ilmastonmuutoksesta viestimistä.

Ilmastonmuutosuutisoinnissa aiheen kompleksisuus luo haasteita tarinankerronnalle. Craigin (2006, 122) mukaan The New York Timesin kansainvälisen politiikan toimittaja Don Frederick kertoo eettisen poliittisen kirjoittamisen vaativan erityistä varovaisuutta ”latautuneiden” sanojen käytössä. Median käsissä epävarmuuksiin nojaava puhetapa saattaa aiheuttaa liioiteltua vastakkainasettelua: tapa, jolla yleisö vastaanottaa tiedon ja reagoi uutisointiin on lopputulos siitä, miten ilmastotieteellinen fakta on mediassa kehystetty (Painter 2013, 8). Tutkijat ja viestintäasiantuntijat kehottavatkin Painterin (2013, 31) mukaan medioita viestimään ilmastotutkimuksen epävarmuuksista kehystämällä ilmastonmuutoksen ”riskiksi epävarmuuden kontekstissa”. Näin ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuutta ja vakavuutta lisätään painottamalla mahdollisia uhkia epävarmuuden sijaan.

Vielä tällä erää riskin ja katastrofin kehukset kuitenkin elävät vahvasti ilmastonmuutosaiheisen journalismin kerronnassa. Painterin (2013, 59) mukaan ilmastonmuutosviestinnästä voidaan eritellä neljä kehystä, jotka ovat epävarmuus, katastrofi/implisiittinen riski, eksplisiittinen riski ja mahdollisuus. Kaksi riskikategoriaa erotetaan toisistaan sen perusteella, että implisiittisen eli epäsuoran riskin kehys erittelee ilmastonmuutoksen epäsuotuisia seurauksia, kuten merenpinnan nousua, vesi- ja ruokapulaa sekä poliittisia jännitteitä. Eksplisiittinen eli selkeä riskikehys puolestaan kattaa uutisoinnin, joissa kerrotut asiat ovat varmoiksi luetuja, yleisesti jo hyväksytyjä riskejä. (Painter 2013, 59.) Näistä neljästä yleisin ilmastonmuutosuutisoinnissa käytetty kehys on katastrofikehys (Painter 2013, 70). Eksplisiittisen riskin kehys puolestaan näkyy Painterin (2013, 70) mukaan pääosin sanavalinnoissa, sillä sanaa ”riski” käytettiin raportoinnissa paljon.

Vaikka ilmastouutisoinnilta odotetaan kaiken muun journalismin tavoin asiapitoisuutta, eettiset rajoitteet neutraaleja sanavalintoja etsiessä eivät tarkoita sitä, että journalistin tulisi pyrkiä neutraaliuteen merkitysten kustannuksella. Paras kokonaisuus muodostuu sekä haastateltavien lausunnoista asian eri puolilta että kokonaistilanteen neutraalista kuvauksesta. (Craig 2006, 130.) Totuudenmukainen ja mukaansatempaava journalistinen tarinankerronta auttaa parhaimmillaan luomaan viestintää, joka ei vain tarjoa yleisöille tietoa yhteiskunnallisista teemoista, vaan myös inspiroi heitä tavoittelemaan muutosta ja vaatimaan päätöksentekijöiltä vastuuntuntoisia ratkaisuja (Craig 2006, 3).

Ilmastonmuutosjournalismi nojautuu Jarkko Kankaan (2019, 66–67) mukaan perinteisesti tavanomaiseen kuvastoon, kuten ilmastonmuutoksen uhkia kuvaaviin fossiilisia polttoaineita käyttäviin voimaloihin, tehtaiden savupilviin tai vaihtoehtoisesti positiivisista muutoksista viestiviin infrastruktuurimuutoksiin, kuten tuulivoimaloihin. Nämä kuvastot kattavat Kankaan mukaan kyseisen uutiskategorian mediakuvastosta noin puolet. Viime vuosien teknologiset edistysaskeleet ovat keskeisesti parantaneet visuaalisen esittämisen mahdollisuuksia eri medioiden verkkojulkaisuissa (Painter 2013, 54). Siksi on kohtuullista olettaa, että digitaalinen tarinankerronta tuo mukanaan uusia tuulia myös ilmastonmuutosjournalismin visualisointiin.

Nykypäivänä medialle ja sen toiminnalle asetetut tulostavoitteelliset realiteetit voivat jossain määrin haitata ilmastonmuutoksen kaltaisten kompleksisten aiheiden käsittelyä. Berglezin (2011, 456) mukaan journalistinen luovuus määritellään usein ennen kaikkea kaupallisten

intressien kautta, mikä tyypistää ilmastouutisoinnin tehtäväksi välittää ”yksinkertaistettuja” ilmastouutisia, joita mediatuotannon kaupallistuva todellisuus vaatii. Myös journalismin tavoite luoda draamaa ja suuria johtopäätöksiä haastaa ilmastouutisointia. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa vuosina 1987–2006 toteutetun sisältöanalyysin mukaan lehdistön uutisointia ohjasi katastrofiviestintä, vaikka IPCC:n arviot olivat kuvanneet tietynkaltaisen ilmastokatastrofin toteutumista ”epävarmaksi”. (Eide 2016, 40.) On kuitenkin olennaista muistaa, että kaikki journalistinen teksti jopa perinteisessä uutistyössä pitää aina sisällään tulkintoja ja analyysia (Craig 2006, 135). Visuaalisten ja narratiivisten valintojen merkitys tulisi siksi muistaa myös lyhyissä uutisissa. Tässä tutkielmassa olen nimennyt visuaalisuuden ja narratiivisuuden multimodaalisuuden rinnalle digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuuden keinoiksi ja oletan, että niillä on keskeinen rooli myös ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuden rakentumisessa.

3 VAIKUTTAVUUDEN TUTKIMUKSEN KÄSITTEITÄ

Digitaalinen tarinankerronta, riippumatta sen tuottajasta tai tarkoituksesta, on todettu voimakkaaksi viestinnän keinoksi. Sillä on puolellaan multimodaalisuuden edut, joiden ansiosta sen viesti on koettavissa samanaikaisesti useilla eri aisteilla. (Smeda ym. 2014, 12.) Journalistisissa tarkoituksissa nämä ominaisuudet edesauttavat väkevän ja usein myös vaikuttavan tarinankerronnan syntyä. Tämän työn kannalta vaikuttavuus on olennainen teema sen journalismin merkityksellisyttä määrittelevän aseman vuoksi. Voidaan olettaa, että vaikuttava tieto auttaa yleisöjä muodostamaan näkemyksiä, mielipiteitä ja asenteita sekä tekemään päätöksiä (Pitt & Green-Barber 2017, 17). Väitänkin, että vaikuttavuus on yksi hyvän journalismin keskeisistä vaatimuksista.

Viestinnän vaikuttavuus on oletettavasti tärkeä teema jokaiselle medialle. Vaikuttavan viestinnän ominaisuuksia ovat muun muassa oleellisuus, täsmällisyys, ajankohtaisuus ja luotettavuus. Vaikuttavuutta itsessään on kuitenkin vaikeaa mitata, sillä se on usein kiinni vastaanottajan näkemyksestä ja havainnoista. (Leonard ym. 2011, 85.) Pittin ja Green-Barberin (2017, 17) mukaan vaikuttavuudesta on viime vuosina tullut mediateollisuudessa kiihvasta keskustelua herättävä aihe. Valta vaikuttavasta tiedonvälityksestä ja tarinankerronnasta ei kuitenkaan enää uuden median aikakaudella lankea pelkästään journalismin harteille (Pitt & Green-Barber 2017, 17).

Median vaikuttavuus on askarruttanut niin journalisteja kuin tutkijoitakin lähes koko ammattialan olemassaolon ajan (Pitt & Green-Barber 2017, 7). Vaikka vaikuttavuus on journalistien medioiden toiminnassa keskeinen tavoite, siitä on vain vähän aiempaa tutkimusta (Leonard ym. 2011, 84). Myös vaikuttavuuden mittaaminen on herättänyt tutkimuskentällä päänvaivaa. Tutkivien journalistien yhteenliittymän, International Consortium of Investigative Journalists -järjestön toimittajan Mike Hudsonin mukaan ”toimintasuunnitelmat julistetaan, mutta niitä ei toteuteta” – todellisen muutoksen manifestoituminen arkielämässä voi viedä vuosia (Pitt & Green-Barber 2017, 34).

Vaikuttavuudessa on paljolti kyse nykyisestä mediakilpailusta ja ajasta keskellä huomiotaoloutta, jossa yleisöjen huomion vangitseminen on keskeinen markkinoinnin ja myynnin päämäärä (Newman 2010, 592). Pittin ja Green-Barberin (2017, 34) mukaan useat

mediatoimijat mittaavat vaikuttavuutta positiivisen liiketoiminnan kautta: mitä enemmän vaikutusta organisaatiolla on, sitä enemmän yleisöt luottavat brändiin ja sitä suurempaa kiinnostusta he osoittavat mediatoimijaa kohtaan. Vaikuttavuus siis näkyisi esimerkiksi suurempina lukija- ja tilausmäärinä ja lopulta taloudellisina voittoina. Pittin ja Green-Barberin (2017, 9) mukaan lähitulevaisuudessa myös journalistisia julkaisuja mittaavan analytiikan odotetaan kehittyvän, mikä saattaa hyödyttää myös vaikuttavuuden tutkimusta. Parivaljakon tutkimuksen mukaan useimmat mediatalot seuraavat tarkasti jo nyt julkaisujen leviämistä sosiaalisessa mediassa, minkä kautta voidaan vetää tiettyyn pisteeseen saakka johtopäätöksiä juttukokonaisuuksien ”arvosta”. Mediatalojen mahdollisuus seurata vaikuttavuutta ja muiden big data -analytiikasta saatavia tietoja, kuten sivulatausten ja kävijätilastojen määriä, erottaa modernit digitaaliset media-alustat perinteisestä mediasta. (Pitt & Green-Barber 2017, 9.)

Journalististen tuotteiden vaikuttavuutta määrittelee osaltaan myös yleisöjen suhtautuminen käsiteltävään aiheeseen ja käytössä olevaan media-alustaan. Virtuaalitodellisuutta hyödyntävää journalismia tutkineet Shin ja Biocca (2017, 2813) ovat havainneet, että immersion syvyys kokemuksen laadun mittaajana koostuu sekä yksilöllisistä tekijöistä että sosiaalisesta kontekstista. Voidaankin olettaa, että myöskään vaikuttavuus ei ole pelkästään mediatalojen ja toimittajien ohjailtavissa, vaan ammentaa keskeisesti yksilön kokemusmaailmasta, kulttuurista ja ympäristöstä. Parhaiten vaikuttavuutta voitaisiinkin ehkä pystyä mittaamaan esimerkiksi behaviorismin hengessä yksilön käytöstä seuraamalla. Sol P. Hart ja Lauren Feldman (2016, 423) havaitsivat omassa ilmastonmuutoskuvaston vaikuttavuutta käsittelevässä tutkimuksessaan, että yksilön kokiessa vahvaa pystyvyyden tunnetta käsitellyn ongelman edessä tämä myös todennäköisemmin toimii esitetyn ratkaisun mukaisesti.

Kuten jo todettu, aiempaa tutkimusta journalismin, saati digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuudesta ei ole merkittävässä määrin tehty. Vähäisen tutkimuskirjallisuuden määrästä ja sisällöstä voidaan vetää johtopäätös, että vaikuttavuutta käsitteenä on vaikeaa määritellä tai eritellä. Yksi tämän tutkimuksen tavoitteista onkin käsitteellistää vaikuttavuutta sekä tuoda keinoja vaikuttavuuden tutkimiseen mediatutkimuksessa. Lähdekirjallisuuden perusteella ymmärrän itse vaikuttavuuden journalismissa kokemuksena luotettavasta ja oikeellisesti tiedosta, joka saa aikaan muutoksia yleisöjen ajattelussa, havainnoissa ja parhaimmillaan teoissa ja arvomaailmassa. Erityisesti Pittin ja Green-Barberin (2017)

aiemman tutkimuksen perusteella on mielestäni selvää, että pyrkimys vaikuttavuuteen on myös journalistiselle työlle keskeinen vaikutin, jota kohti mediatilat toiminnassaan pyrkivät.

Tässä tutkielmassa tarkastelen vaikuttavuutta ennen kaikkea digitaalisessa tarinankerronnassa, eli teknologiasta ja narratiivisuudesta ammentavassa journalismissa. Seuraavaksi perehdyn kolmeen käsitteeseen, joiden avulla tässä tutkielmassa tunnistan ja erittelen vaikuttavuuden keinoja. Multimodaalisuus, visuaalisuus ja narratiivisuus ovat digitaaliselle tarinankerronnalle tunnusomaisia sisällöllisiä keinoja ja ovat näin ollen keskeisiä käsitteitä myös tässä tutkimuksessa. Multimodaalisuus-osio kuvailee yleisesti moodeja ja niiden muodostamia multimodaalisia kokonaisuuksia. Visuaalisuus-alaluku esittelee nimensä mukaisesti erilaisia visuaalisia moodeja ja niiden kasvavaa merkitystä digitaalisessa tarinankerronnassa. Narratiivisuus-luku puolestaan avaa narratiivisuutta tarinankerronnan keinona, joka pyrkii luomaan vaikuttavuutta ja tarinallisempaa otetta erityisesti tekstimoodeihin.

3.1 Multimodaalisuus

Moodi tarkoittaa tekemisen tapaa tai olomuotoa, jonka avulla luodaan merkityksiä. Mediatutkimuksessa ja lingvistiikassa moodi ymmärretään semioottisena resurssina eli merkitystä rakentavana keinona, joka voi olla missä tahansa aistittavissa olevassa muodossa, kuten kuvana, äänenä, tekstinä tai värinä. Eri moodit tarjoavat kukin erilaista potentiaalia merkitysten rakentamiseen. (Kress 2010, 79; Elleström 2010, 14.) Perinteisimpien audiovisuaalisten valintojen lisäksi moodeina voidaan pitää myös tietyn kokonaisuuden muita tyylivalintoja väreistä sommitteluun ja liikkeestä kuvattavien henkilöiden ja objektien asentoon (Jewitt ym. 2016, 12). Erilaiset resurssit tukevat erilaisia käyttötarkoituksia: esimerkiksi valokuva ei välttämättä tue liikkeen esittämistä samalla tavoin kuin video. Toisaalta liikkeen esittäminen valokuvalla ei ole mahdotonta ja saattaa tietyssä kontekstissa olla jopa erinomainen valinta liikkuvan objektin kuvaamiseen. Tämä on oiva esimerkki siitä, että myös materiaaliset valinnat rakentavat merkityksiä multimodaalisessa tarinankerronnassa. (Bateman & Wildfeuer 2014, 182.)

Moodien tutkiminen yksittäisinä artefakteina on tarkoituksenmukaista vain tiettyyn pisteeseen saakka. Yksittäisen kuvan arvioimisen sijaan tutkimuksessa onkin syytä perehtyä siihen, millä tavoin erilaiset moodit kytkeytyvät toisiinsa alustalla (Jacobson ym. 2016, 532). Tässä tutkimuksessa keskeisesti käytetty termi ”multimodaalisuus” viittaa useiden semioottisten resurssien eli moodien yhteiskäyttöön yhden kokonaisuuden alla (Hiippala 2017, 422). Jewitt, Bezemer ja O’Halloran (2016, 3) erittelevät multimodaalisuuden kolme avainpremissiä:

1. Merkitys luodaan useilla semioottisilla resursseilla, joista jokaisella on omat erityiset vahvuutensa ja rajoitteensa.
2. Merkityksen luominen sisältää multimodaalisten kokonaisuuksien tuottamisen.
3. Merkityksiä tutkiaksemme meidän on otettava huomioon kaikki kokonaisuuden luomiseksi käytetyt semioottiset resurssit.

Multimodaaliset kokonaisuudet voivat siis parhaimmillaan luoda yhdistyessään uusia semioottisia ulottuvuuksia, joita yksittäiset moodit eivät pidä sisällään. Median moodien, niiden keskinäisen vuorovaikutuksen ja vaikutusten nivouttaminen (braiding), eli vähintään kahden median yhdistäminen keskenään, luo kokonaisuuteen yhdistettyjä merkityksiä (Jacobson ym. 2016, 531). Vaikeaselkoisesta terminologiastaan huolimatta multimodaalisuus on normaali inhimillisen kommunikaation tila: viestimme normaalistikin samanaikaisesti sanoin, elein ja ilmein. Mediasisällöissä moodit paikkaavat toistensa ”puutteita”: Kuva näyttää sen, mikä veisi liian pitkään lukea, teksti selventää vaikeaselkoisia nimiä tai termejä, joiden näyttäminen olisi liian haastavaa. Värit puolestaan korostavat tiettyjä näkökulmia kokonaisviesteissä. (Kress 2010, 1.)

Multimodaalisuuden tutkimus on tuore tieteenala, sillä termiä käytettiin tutkimuksessa ensimmäisen kerran 1990-luvun loppupuolella (Jewitt ym. 2016, 2). Nykypäivänä internetistä löytämämme tekstit ovat lähes aina multimodaalisia. Digitaaliset teknologiat ovat tarjonneet lähes rajoittamattoman pääsyn resursseihin, joita multimodaalisten kokonaisuuksien kohtuuhintainen tuotanto vaatii. (Jewitt ym 2016, 25.) Jokainen digitaalinen tarina hyödyntää niitä ainutlaatuisia käyttömahdollisuuksia, joita käytössä oleva media-alusta tarjoaa (Alexander 2011, 43). Multimodaalisuuden pohjimmaisena tarkoituksena on säilyttää yleisön mielenkiinto. Vaikka myös digitaalisessa tarinankerronnassa teksti on edelleen kerrontaa dominoiva ja keskeisesti eteenpäin vievä muoto, muut semioottiset moodit tuottavat

kokonaisuuteen visuaalisesti miellyttäviä ja yllättäviä hetkiä. (Hiippala 2017, 432.) Toimivuuden ja kiinnostavuuden kannalta tärkeintä multimodaalisissa artikkelikokonaisuuksissa on Hiippalan (2017, 435) mukaan ”page flow”, sivujen virtaus. Yleisökokemuksen kannalta on olennaista, että tarinan kulun seuraaminen ei häiriinny esimerkiksi hankalien tai liikaa yleisön omaa vaivannäköä vaativien taittoratkaisujen johdosta (Hiippala 2017, 435). Tarinan on edettävä intuitiivisesti, mutta kiinnostavasti. Onnistuneessa kokonaisuudessa näytävät visuaaliset ominaisuudet ja tarinankerronnan virtaus luovat kokonaisuuteen ”elokuvallisen” tunnelman (Dowling & Vogan 2015, 214).

3.2 Visuaalisuus

Yhteiskuntamme on kokenut suuria muutoksia sosiaalisen median ja muiden visuaalisuutta edistävien tekijöiden myötä. On siis selvää, että digitaalisten ja teknologisten muutosten myötä visuaalisuus on entistä keskeisempi osa myös journalismia. Arvostettu Columbian yliopisto kuvaa nettisivuillaan digitaalista tarinankerrontaa ”journalismin ja designin avoliitoksi” (Garcia 2018). Visuaalisuus, laatu ja näytävävyys ovat nykypäivän journalismille avaintekijöitä muun muassa siksi, että kerran digitaalisesti julkaistu juttu ei katoa lehtipinoon printtijournalismin tavoin, vaan voi teoriassa säilyä loputtomasti venyvässä tietokannassa ikuisesti (Carlson 2017, 63).

Visuaalisuus on yksi perinteisimmistä kerronnan moodeista. Tekstin ohella myös visuaaliset moodit, kuten kuvat, omaavat tarinankerronnallista potentiaalia: ne jakavat tietoa ja tunnelmia sekä vakuuttavat yleisöjä (Alexander 2011, 68). Tutut mediamuodot auttavat tekemään uutisista helpommin ymmärrettäviä (Carlson 2017, 57). Visuaalisista moodeista keskeisin tiedonvälityksen tapa on perinteisesti ollut valokuva (Grittmann 2014, 132), jonka voisi arvioida olevan edelleen kaikista keskeisin visuaalinen moodi myös digitaalisessa tarinankerronnassa. Perinteisiä kuvakerronnan tapoja hyödynnetään edelleen journalismissa keskeisesti, mutta digitaalisen kehityksen myötä niiden rinnalle on tullut myös uusia kerronnan tapoja, kuten liikkuva kuva, animaatio ja erilaiset graafit.

Erilaisille visuaalisille moodeille on tarinankerronnassa tilansa, sillä kuvien vaikuttavuutta arvioivat tutkimukset osoittavat, että yleisöt prosessoivat visuaalista ja tekstuaalista tietoa keskenään eri tavoin. Hartin ja Feldmanin (2016, 417) mukaan yksilöt käsittelevät

kuvakieltä nopeammin kuin tekstuaalista informaatiota. Tiedon käsittelyä tarkastelevissa tutkimuksissa on todettu kuvakielen herättävän voimakkaampia fysiologisia reaktioita ja kiinnostavan huomion tehokkaammin. Tutkimusten mukaan yksilöt käsittelevät visuaalisen informaation kokemusperäisemmin ja intuitiivisemmin kuin tekstimuotoisen tiedon. (Hart & Feldman 2016, 417–418.)

Digitaalinen journalismi on tuonut mukanaan merkittävää kehitystä tekniseen designiin ja tarinankerrontaan (Dowling & Vogan 2015, 212). Ulkoasu ja muotoilu ovat journalistille keskeisiä työkaluja, joilla tietoa maailmasta tuotetaan (Carlson 2017, 60). Digitaalisesti medioituneessa yhteiskunnassamme immerssiivisten kokemusten välittäminen on tärkeää (Shin & Biocca 2017, 2808). Digitaalisen tarinankerronnan visuaalisuus ammentaa vaikuttavuuden keinoja perinteisen kulttuurin mekanismeista. Dowling ja Vogan (2015, 214) erittelevät tutkimuksessaan digitaalisen tarinankerronnan tapoja hyödyntää muun muassa teatteritaitteen käytäntöjä, kuten nousevan esiripun ja valaisun keinoja. Näyttävien visuaalisten valintojen, kuten valokuvien ja liikkuvan kuvan, lisäksi digitaalisessa tarinankerronnassa visuaalisuuden käsite kattaa myös muut journalistisessa juttukokonaisuudessa tehdyt esteettiset valinnat. Kankaan (2019, 69) mukaan visuaalisilla valinnoilla, kuten värien, valon ja varjojen käytöllä, journalistisessa tarinankerronnassa pystytään tehokkaasti luomaan mielikuvia herättäviä kohtauksia. Visuaaliset valinnat pitävät sisällään symboliikkaa, ja esimerkiksi värien käytöllä voidaan ilmaista merkityksiä, kuten kuumuutta tai vaaraa.

Visuaalisuuden merkitys korostuu entisestään ilmastojournalismissa. Schneiderin ja Nocken (2014, 16) mukaan medioiden ilmastonmuutosuutisten kuvilla on vähintään yhtä tärkeä rooli maailmankuvamme muovaamisessa kuin uutisten tekstiosioilla. Ulrike Heine (2014, 275) toteaa, että valokuvia käytetään ilmastonmuutosviestintää tukevin argumentteina niiden epistemologisen ja esteettisen arvon vuoksi. Epistemologisella tasolla valokuvat auttavat kasvattamaan yleisöjen ymmärrystä ilmastonmuutoksesta fyysisenä ilmiönä, kun taas esteettisyys määrittelee ilmastonmuutoksen asemaa sosiaalisena ja kulttuurisena ilmiönä (Heine 2014, 275). Epistemologisella arvolla on yhteiskunnallisesti suuri merkitys, sillä ilmastonmuutos on pitkällä aikavälillä kehittyvä prosessi, jonka vaikutuksia ei vielä nähdä. Koska ilmasto ja sen muutos ovat tieteellisesti rakentuvia ilmiöitä, joita mitataan fysiikan, kemian ja big datan keinoin, visualisoinnin keinot ovat mediatiedotuksessa erityisen keskeisessä roolissa. (Schneider & Nocke 2014, 12.) Wrobel ja Reusser (2014, 191) toteavat, että

visuaalisuus voi tukea sekä suurten tietomäärien kokoamista että ymmärrettävyyttä ja on näin ollen tieteellisen tiedon välittämisessä tärkeä viestintäkeino.

Myös ilmastonmuutosuutisoinnissa visuaalisuutta on monenlaista niin käytetystä moodista, aiheesta kuin tiedotuksen tavoitteista riippuen. Wrobel ja Reusser (2014, 188) jaottelevat ilmastonmuutoksen digitaaliset, visuaaliset representaatiot kahteen kategoriaan. Ensimmäisessä kategoriassa turvaudutaan kuviin, joiden tavoitteena on herättää tunteita ja kuvata ilmastonmuutoksen negatiivisia seurauksia. Nämä visuaaliset representaatiot edustavat usein ikonista kuvastoa, kuten jääkarhua sulavalla jäälautalla. Toisen kategorian visuaaliset representaatiot keskittyvät tieteellisten tutkimustulosten visuaaliseen esittämiseen. Tämän kategorian kuvasto on usein ensimmäiseen kategoriaan verrattuna abstraktimpaa, kuten karttoja ja diagrammeja, jotka kuvaavat ilmastonmuutoksen muuttujia tai kehitystä ajan kuluessa. (Wrobel & Reusser 2014, 188.)

Kuten teksti, myöskään visuaaliset moodit eivät ole vain objektiivisia peilikuvia maailmasta, vaan myös sosiaalisesti ja kulttuurisesti muodostettuja rakenteita (Grittmann 2014, 133). Ilmastonmuutoksen visualisoinnilla on merkittävä rooli kulttuurisen ja poliittisen merkitysten luojana ja maantieteellisen ymmärryksen lisääjänä, mutta toisiin sillä on myös päinvastainen vaikutus. Dramaattiset kuvat voivat tiedon lisäämisen ja aktivoinnin sijaan herättää tietyissä yleisöissä mielikuvan synkstä ja lohduttomasta tulevaisuudesta. (Eide 2016, 48.) Toisaalta tällekin arviolle löytyy vastanäkemyksiä: Schneiderin ja Nocken (2014, 14) mukaan monien eri alojen toimijat ovat ilmaisseet huolensa siitä, ettei tämänhetkinen kuvakerronta ilmastonmuutoksesta ole tarpeeksi tunnepitoista, vaikuttavaa ja kiireellisyydestä viestivää.

3.3 Narratiivisuus

Narratiivisuus on tärkeä kerronnan muoto. Tarinat tarjoavat yleisöille voimakkaita ja iki-muistoisia tapoja oppia maailmasta, sillä ne ovat ihmisille ensisijainen tapa organisoida ja ymmärtää kokemuksiaan (Gray ym. 2015, 636). Myös kognitiivinen narratologinen tutkimus vahvistaa, että ihmiset jäsentävät omat kokemuksensa ja muistonsa narratiivin muotoon (Berning 2011, 16).

Tarinankerronta on yhteiskunnallisesti olennainen tiedonjakamisen keino, sillä vakuuttava tarina muokkaa lukijan näkemystä ihmisistä, tapahtumista ja asioista (Craig 2006, 9). Ei olekaan ihme, että tarinankerrontaa hyödynnetään laajasti myös journalistisessa työssä. Digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus sekä poliittinen ja kulttuurinen painoarvo ovat yhteiskunnalle kiistämätön voimavara. Grayn mukaan (Gray ym. 2015, 645) digitaalisella tarinankerronnalla on kyky tuoda ongelmia julkiseen keskusteluun ja saada niiden kanssa kamppailevien ihmisten ääni kuuluviin. Yksilötarinoista kasvaa suurempi kuva, joka auttaa meitä rakentamaan sosiaalista, kulttuurista ja historiallista ymmärrystä maailmasta ja omasta asemastamme.

Narratiivinen journalismi, jonka alakategoriaksi myös digitaalinen tarinankerronta lukeutuu, hyödyntää kirjallisuuden ja fiktiivisen tarinankerronnan keinoja journalistisessa kirjoittamisessa (Craig 2006, 2). Perinteiseen journalismiin verrattuna narratiivisuutta hyödyntävät journalistiset genret mahdollistavat yleisöjen virtuaalisen ”kuljettamisen”, jonka avulla he voivat kokea kaukaiset tapahtumat läheltä (Van Krieken & Sanders 2017, 1365). Digitaalisessa tarinankerronnassa yleisöistä muokataan lukijoiden sijaan uutistapahtumien medioituneita todistajia (Van Krieken ym. 2016, 150). Taustoittava, yksityiskohtainen ja kuvaileva teksti mahdollistaa yleisöille immersioivisemmän kokemuksen, kuin he olisivat itse läsnä tapahtumapaikalla.

Narratiivinen journalismi nousi keskeiseksi journalistiseksi suuntaukseksi 1960-luvulla, jolloin amerikkalaiskirjailijat, kuten Joan Didion, Gay Talese ja Hunter S. Thompson, käynnistivät uutena journalismina tunnetun narratiivisen journalismin ajanjakson. Tunnuksenomaista uudelle journalismille oli narratiivisuuden keinojen hyödyntäminen journalismissa, vastaiskuna perinteiselle ylösalaisin käännetyn pyramidin tekniikalle. (Jacobson 2015, 529.) Yhteiskunnassa tapahtuvien sosiaalisten muutosten myötä yleisöjen parissa levisi kasvava kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin. Korkeakoulutetun väestönosan kasvassa lisääntyi myös yhteiskunnasta kiinnostuneiden, koulutettujen lukijoiden määrä. (Pauly 2014, 597.) 2000-luvun alussa koitti uuden journalismin suuntauksen renessanssiaika, jota on tutkimuskirjallisuudessa nimitetty uudeksi uudeksi journalismiksi (Jacobson. 2015, 529).

Uutta journalismia arvosteltiin aikanaan kovasanaisesti sen tavasta häivyttää kerronnassa kirjoittajan omien näkemysten ja objektiivisten tosiasioiden rajaa (Berning 2011, 2). Hyvässä journalistisessa tarinankerronnassa keskeistä onkin säilyttää läpinäkyvyys ja

faktapohjainen ote käsiteltävään aiheeseen. Vaikka narratiivinen journalismi ja fiktiivinen tarinankerronta ammentavat samoista kirjoittamisen tekniikoista, niiden keskeisin ero on suhde totuuteen ja todellisuuteen (Van Krieken & Sanders 2017, 1367).

Craig huomauttaa tutkimuksessaan (2006, 135), että journalismi pitää aina sisällään tulkintaa ja analyysyjä. Kaikki tiedotustyö vaatii faktojen tulkintaa sekä valintoja siitä, mitkä näkökulmat asiasta tuodaan esille ja mitkä suljetaan pois (Craig 2006, 139). Tarinoita voidaan analysoida ja tutkia muun muassa sisällön, suhteiden, vallan sekä rakenteen näkökulmasta. Ne eivät kuitenkaan ole missään tapauksessa neutraalia dataa, jota esimerkiksi ilmastonmuutostutkimuksen kaltaisella tieteenalalla olisi totuttu käsittelemään. (Moezzi ym. 2017, 1.)

Narratiivisen journalismin nykyaikaisessa muodossa eli digitaalisessa tarinankerronnassa keskeinen työkalu on editointi. Tapahtumiin luodaan dramaturgista jaksottelua ja jännitystä narratiivisen kronologisen rakenteen avulla. (Ekström 2000, 474.) Uutisnarratiiveissa henkilöhahmoista muodostuu usein Van Kriekenin ja Sandersin mukaan (2017, 1366) fiktivisistä kertomuksista tuttuja arkkityyppejä, kuten sankareita, uhreja ja syntipukkeja. Tutut hahmot helpottavat yleisöjen kognitiivisia prosesseja ja mielipiteen muodostamista tarinan ympärille. Tarinankerronnalle ominaiset kehykset auttavat luomaan narratiiveihin henkilökohtaisen suhteen ja muuttavat näin lukijan näkemyksiä yhteiskunnasta. Henkilökohtaisuuden ja narratiivien vaikuttavuuden takia eettiset valinnat ovat narratiivisessa journalismissa erityisen olennaisia. Craigin (2006, 2) mukaan journalisti tekee narratiivisessa journalismissa paljon valintoja muun muassa siitä, millä tavoin hän esittelee ja avaa esimerkiksi sitaattien ja kuvaamiensa tapahtumien taustoja. Erityisesti aikana, jolloin julkinen keskustelu journalismin todenmukaisuudesta käy kiivaana, journalistin on kyettävä luomaan paitsi kiinnostava tarina, myös faktoihin perustuva ja uskottava uutisteksti (Craig 2006, 2).

Narratiivien tutkimus on ollut kasvava tieteenala 1900-luvun lopulta alkaen. Tutkimuksen kohteena ovat nykypäivänä kielitieteiden, kirjallisuuden ja elokuvatutkimuksen lisäksi mainokset, videot sekä journalismi. (Craig 2006, 17.) 2010-luvulla tutkimuksen laajuus johtuu paljolti uusista mediateorioista, jotka keskittyvät tekstiä enemmän esimerkiksi sisällöntuotannon ja käytön sosiaaliin ja kulttuurisiin muutoksiin. Mediateoreetikot ovat jopa syyttäneet narratologeja "tekstisokeudesta" ja siitä, että nämä unohtavat tekstien aseman dynaamisina prosesseina. (Page & Thomas 2011, 7.)

Nykypäivän digitaalinen tarinankerronta on yhdistelmä perinteistä tarinankerrontaa ja multi-mediateknologioiden käyttöä (Smeda ym. 2014, 2). Sekä uutistyön että tarinankerrontatekniikoiden ammattimainen hallinta useilla media-alustoilla samanaikaisesti on Deuzen (2005, 451) mukaan muodostunut journalistisen työn suurimmaksi haasteeksi 2000-luvulla. Tämän ”multiosaamisen” haastavuutta lisäävät digitaalisten teknologioiden kehitys sekä uutisten tuottajien ja yleisöjen suhteen muutos (Deuze 2005, 451). Tarinankerronnan kasvava suosio 2000-luvun journalismissa johtuu Johnstonin ja Grahamin (2012, 517) mukaan osaltaan pyrkimyksestä estää yleisöjen karkaaminen muiden mediatuotteiden piiriin.

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tässä tutkimuksessa pureudun digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuuteen tapaustutkimuksen kautta. Laadulliselle tapaustutkimukselle on yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa tyypillistä monista lähteistä kerätyn yksityiskohtaisen empiirisen aineiston käyttö (Eriksson & Koistinen 2005, 4). Tutkimuksessani onkin kaksi pääasiallista aineistoa, The New York Timesin ilmastoartikkelit ja Sammon keskuslukion toisen vuoden opiskelijoiden kanssa toteutetut ryhmähaastattelut. Tavoitteenani on eritellä tutkimusaineistoni pohjalta digitaaliselle tarinankerronnalle ominaisia keinoja ja niiden vaikuttavuutta vastaanottavaan yleisöön.

Tässä luvussa esittelen tarkemmin empiirisiä aineistojani sekä niiden keruuta ja analyysia. Tapaustutkimukseni tutkimusmenetelmänä käytän laadullista sisällönanalyysia, jonka mekanismeihin perehdyn tämän luvun loppupuolella.

4.1 Tutkimuskysymykset täsmennettynä

Pro gradu -tutkielmani tutkimusongelmana on se, millä keinoin digitaalinen tarinankerronta rakentaa vaikuttavuutta ilmastonmuutosuutisoinnissa. Tavoittelen vastausta tähän ongelmaan aiempaa tutkimusta erittelemällä ja valikoimaani esimerkkiaineistoon paneutumalla.

Lähestyn tutkimusongelmaani seuraavien kysymysten kautta:

1. Millaisia vaikuttavuuden sisällöllisiä keinoja digitaalinen tarinankerronta omaa?
2. Miten multimodaalisuus ja narratiivisuuden keinot vaikuttavat kerrontaan digitaalisessa journalismissa?
3. Millaiseksi käyttäjät arvioivat digitaalisen ilmastouutisoinnin vaikuttavuuden?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla pyrin selvittämään aineistostani tarinankerronnalle ominaisia tunnusmerkkejä narratiivisuuden käsitteen avulla ja tutkin, kuinka ne pyrkivät vaikuttamaan lukijaan. Toisen kysymyksen avulla tarkastelen multimodaalisen esimerkkiaineistoni keinoja, niiden asettelua sekä moodeista muodostuvan kokonaisuuden vaikuttavuuskeinoja. Kolmas kysymykseni viittaa tutkimusaineistoni haastatteluosuuteen,

jossa analysoin teemahaastattelujen kautta vastaanottajien kokemuksia The New York Timesista rajaamani aineiston vaikuttavuudesta.

4.2 Tapaustutkimus

Tämä tutkimus on laadullinen tapaustutkimus, jonka tavoitteena on erilaisia lähteitä yhdistämällä tarjota luotettavaa ja verrattavissa olevaa tutkimustietoa digitaalisen tarinankerronnan vaikutuskeinoista. Tutkimukseni täyttää tapaustutkimuksen tunnusmerkit, sillä välitän yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia (Hirsjärvi ym. 2009, 134). Perehdyn tutkimuksessani neljään ilmastonmuutosta ja sen seurauksia käsittelevään The New York Timesin digitaaliseen artikkeliin. Kukin artikkeli edustaa erilaista lähestymistapaa ilmastonmuutosuutisointiin. Nämä neljä eri lähestymistapaa olen eritellyt tutkimukseni aineistoksi käytyäni läpi kaikki The New York Timesin Graphics-grafiikkatoimituksen julkaisemat artikkelit vuosilta 2018–2019. Tutkimukseni taustana hyödynnän digitaalista tarinankerrontaa sekä ilmastonmuutosuutisointia ja -tarinankerrontaa koskevaa kirjallisuutta.

Erikssonin ja Koistisen (2005, 2) mukaan tapaustutkimus ei ole selvärajainen lähestymistapa, vaan saa jatkuvasti vaikutteita muista laadullisen tutkimuksen suuntauksista. Tapaustutkimus määritellään heidän mukaansa tutkimusstrategiaksi, sillä se on ennen kaikkea tutkimuksen lähestymistapa, ei vain aineiston keruu- ja analysointimenetelmä (Eriksson & Koistinen 2005, 4). Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 58–59) mukaan tapaustutkimuksen kaltaisessa kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tilastollisen yleistyksen sijasta tavoitteena ymmärtää yksittäistä tapahtumaa tai ilmiötä syvällisemmin ja etsiä näihin uusiin teoreettisiin näkökulmia. Tutkimus ei ole universaalista, vaan kontekstuaalinen otos todellisuudesta, joka on erilaisten yksilöiden, muuttujien ja kulttuurin yhteisvaikutuksen tulos (Hirsjärvi & Hurme 2015, 19).

Koska käytössäni on useita aineistoja, eli sekä dokumentaarisia aineistoja The New York Timesin artikkelikokonaisuuksien muodossa että haastatteluaineistoa tutkimusta varten toteutetuista neljästä ryhmähaastattelusta, kyseessä on kollektiivinen tapaustutkimus. Robert E. Staken (1995, 4) mukaan kollektiivinen tapaustutkimus koostuu useista tapauksista, joiden avulla tavoitteena on saavuttaa parempi ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimukseni

on ekstensiivinen tapaustutkimus, jonka tavoitteena on löytää tapauksista ilmiöitä ja prosesseja koskevia yhteisiä ominaisuuksia ja vertailla näitä toisiinsa käsitteiden avulla (Eriksson & Koistinen 2005, 17). Tutkittavia näkökulmia esimerkkiaineistosta ovat muun muassa digitaalisen tarinankerronnan moodit, multimodaalisten artikkelikokonaisuuksien vaikuttavuus sekä narratiivisuuden, multimodaalisuuden ja visuaalisuuden keinot, joilla vaikuttavuuteen pyritään. Tapaustutkimukseni analyysivaiheessa hyödynnän näiden keinojen erittelyssä myös kvantitatiivista tutkimustyökalua, havaintomatriisia.

Vaikka tutkimukseni asettuu usean tapauksen tutkimusten piiriin, otantani on suhteellisen pieni. Se pitää sisällään neljä esimerkkiartikkelia ja litteroidun materiaalin neljästä ryhmähaastattelusta. Tuomen ja Sarajärven (2018, 73) mukaan tämä on kuitenkin ominaista pro gradu -tutkielmalle, jossa aineistosta saatavien tulkintojen kestävyys ja syvyys ovat aineiston kokoa tärkeämpi kriteeri tutkimuksen onnistuneisuutta arvioitaessa. Myöskään yleisesti ottaen kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusyksiköiden suuri joukko ei ole keskeistä tutkimuksen legitimitetin varmistamiseksi (Alasuutari 2011, 31). Siitä huolimatta on olennaista ottaa huomioon, että digitaalinen tarinankerronta on alati kehittyvä journalismin kenttä, jonka sisälle asettuvissa artikkelikokonaisuuksissa moodien määrät, niiden nivouttaminen ja sommittelu vaihtelevat suuresti. Tästä tutkimuksesta saamiani tuloksia voidaan siksi pitää yleistettävänä vain tiettyyn pisteeseen asti. Huomionarvoista on myös se, että tutkimukseni rajautuu digitaalisen tarinankerronnan sisällä nimenomaan multimodaalisuutta hyödyntävään tarinalliseen journalismiin ja sen vaikuttavuuteen. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kiertävä, klikkauksia keräävä nopea online-journalismi ei sovellu tarkasteltavaksi tähän tutkimukseen.

4.3 Aineiston keruu

Kuten jo aiemmin olen esittänyt, tutkimuksessani analyysin kohteena ovat kaksi empiiristä aineistokokonaisuutta, The New York Timesin neljä ilmastonmuutosta käsittelevää digitaalista artikkelia ja teemahaastattelun keinoin toteutettu haastattelumateriaali neljästä ryhmähaastattelusta. Empiiriset aineistot ovat tärkeässä asemassa aineistolähtöisessä tutkimuksessani, joka ei nojaa tiettyyn teoriaan vaan ennen kaikkea kerättyyn aineistoon (Tuomi & Sarajärvi 2018, 80).

Kahden erilaisen aineiston kerääminen ja jaottelu oli itsessään mielenkiintoinen prosessi ja antoi paljon näkökulmaa digitaalisesta tarinankerronnasta ja sen eri keinojen vaikuttavuudesta. Alasuutari (2011, 59) kuitenkin muistuttaa, ettei kiinnostavien empiiristen havaintojen kerääminen vielä tee tutkimusta, vaan on vasta yksi askel kohti lopullisia tutkimustuloksia. Nykypäivänä laadullinen tutkimusote nähdään ensisijaisesti analyysin, ei aineistonkeruun, kautta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 56). Tavoitteenani onkin, että näiden aineistojen analyysin myötä pystyn tarjoamaan kootusti kattavia tuloksia digitaalisen journalismin vaikuttavuuden keinoista.

4.3.1 Empiirinen aineisto 1: The New York Timesin ilmastoaineisto

Tutkimukseni ensimmäinen aineisto on neljä The New York Timesin vuosina 2018–2019 julkaistua digitaalista journalistista kokonaisuutta. Artikkelikokonaisuudet valikoituivat tutkimukseni aineistoksi niiden visuaalisten ja narratiivisten digitaalisten ominaisuuksien ansiosta. Kukin artikkeli edustaa erilaista lähestymistapaa ilmastonmuutosuutisointiin. Nämä neljä juttua olen valinnut käytyäni läpi kaikki New York Timesin Graphics-grafiikkatoimituksen artikkelit vuosilta 2018–2019.

Ensimmäinen ja tutkimusotannan ainoa vuonna 2018 julkaistu digitaalinen kokonaisuus, ”Climate Change Is Killing the Cedars of Lebanon”, käsittelee ilmastonmuutosta luonnon moninaisuuden ja kulttuuriperimän näkökulmasta. Toinen kokonaisuus, tammikuussa 2019 julkaistu ”A Closer Look at the Polar Vortex’s Dangerously Cold Winds” lähestyy aihetta säätilan muutosten näkökulmasta, kun taas kolmas kokonaisuus, vuoden 2019 toukokuussa julkaistu ”In a Warming West, Rio Grande is Warming Up”, käsittelee muuttuvaa ilmastoa infrastruktuurin ja talouden näkökulmasta. Neljäs, syyskuussa 2019 julkaistu kokonaisuus ”They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not.” pureutuu ilmastonmuutokseen humanitaarisesta ja yhteisöllisestä näkökulmasta.

Yllä esitelty aineisto auttaa vastaamaan tutkimuskysymykseeni multimodaalisen luontonsa vuoksi, sillä kyseiset journalistiset kokonaisuudet vastaavat digitaalisen tarinankerronnan määreitä teknologisen monipuolisuutensa, visuaalisuutensa ja narratiivisuutensa ansiosta.

4.3.2 Empiirinen aineisto 2: Haastattelututkimus

Tutkimukseni toisen aineiston keräsin haastattelututkimuksen avulla, jotta pystyisin arvioimaan digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuuden keinoja myös yleisön/käyttäjien näkökulmasta. Haastattelu on joustava, moniin lähtökohtiin ja tarkoituksiin sopiva aineistonkeruumenetelmä (Hirsjärvi & Hurme 2015, 14). Sen etuja ovat joustavuus, sillä haastattelija pystyy ohjailemaan tutkimustilannetta esimerkiksi toistamalla kysymyksen, selvittämällä ilmausten sanamuotoja ja ylipäättään keskustelemalla kasvotusten haastateltavan kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 62). Se on myös yleisin tapa kerätä tietoa kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Tiedonkeräämisen metodina se on usein tutkimuksessa yhdistetty toiseen tiedonkeräämisen tapaan sen sijaan, että sitä käytettäisiin keskeisenä metodina. (Savin-Baden & Major 2013, 357.)

Haastattelututkimukseeni osallistuivat Sammon keskuslukion toisen vuoden opiskelijat osana viestinnän oppitunteja 13. helmikuuta 2020. Haastattelututkimukseni otoksena on 12 opiskelijaa, eli jokaista The New York Timesin esimerkkiartikkeliani kohden otos on kolme opiskelijaa. Keskustelimme ryhmähaastatteluissa siitä, miten opiskelijat arvioivat ilmastonmuutoksesta kertovia journalistisia juttukokonaisuuksia ja niiden vaikuttavuutta.

Haastateltavat valikoituivat haastattelututkimukseni kohderyhmäksi harkinnanvaraisena otoksena sen perusteella, että haastateltavani edustavat ikänsä puolesta tulevaisuuden yleisöjä. Sukupolvi Z:n edustajat ovat diginatiiveja, joille digitaalisten teknologioiden immerssiivisyys on tuttua, sillä he altistuvat teknologioille lähes kaikilla elämänsä osa-alueilla aina arkisesta yhteydenpidosta opiskeluun (Smeda ym. 2014, 3). Digitaalisen tarinankerronnan alustat ja välineet ovat heille entuudestaan tuttuja, joten he pystyvät analysoimaan haastattelututkimuksessa digitaalisen ilmastotarinkerronnan sisältöjä heille tutuista lähtökohdista. On myös oletettavissa, että juuri nuoremmat yleisöt kiinnostavat myös mediataloja, joiden teknologinen kehitys on tutkimuskirjallisuuden perusteella eteenpäin katsovaa.

Haastateltavien valinnassa olen hyödyntänyt harkinnanvaraista aineistonkeruuta, eli niin kutsuttua eliittiotantaa. Tämä tarkoittaa Tuomen ja Sarajärven (2018, 74) mukaan sitä, että mukaan haastattelututkimukseen valitaan henkilöt, joiden oletetaan tarjoavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tässä tutkimuksessa valinnan kriteereinä ovat olleet joukon

edustavuus, mutta toisaalta harrastuneisuus media-alaa kohtaan, diginatiivius sekä haastateltavien asema ”tulevaisuuden yleisöjen” edustajina. Koska harkinnanvarainen näyte on nimensä mukaisesti aina tutkijan oman harkinnan varassa, on sen edustavuutta paikoitellen kyseenalaistettu (Hirsjärvi & Hurme 2015, 60). Holstein ja Gubrium (1995) kuitenkin huomauttavat, että haastattelujen tarkoituksena on ennen kaikkea nostaa esiin narratiiveja. Näin ollen haastateltavien kyky artikuloida näkemyksiään ja jakaa ainutkertaisia kertomuksia on tärkeämpää kuin heidän edustavuutensa.

Ennen haastattelututkimuksen toteuttamista jokainen opiskelija tutustui yhteen tutkimusaineistoni journalistiseen kokonaisuuteen. Jokainen ryhmä luki heille osoitetun artikkelin vuorollaan sillä aikaa, kun edellinen ryhmä osallistui kanssani haastatteluun viereisessä tilassa. Lukuolosuhteet olivat luokassa kaikille samat, mutta artikkelikokonaisuuksien sisäistämiseen on jonkin verran vaikuttanut opiskelijoiden kielitaito ja mahdolliset oppimishaasteet, mikä käy ilmi myös tutkimukseni analyysivaiheessa esitetyistä lainauksista. Haastattelukykyt oli suunniteltu kohderyhmä mielessä pitäen, eivätkä ne edellyttäneet vastaajilta erikoistietoja tai aiempaa kokemusta, saati mielipidettä digitaalisesta journalismista. Suurin osa opiskelijoista oli ennalta tietoisia tulevasta haastattelusta, mutta heiltä ei ollut vaadittu ennakoivaltautumista eikä juttuja ollut näytetty heille ennen tutkimushetkeä. Voidaan olettaa, että lähtökohtaisesti yleisöt lukevat mediatuotteita spontaanisti ja kertaluontoisesti. Tavoitteena oli luoda mahdollisimman ”normaalia” vastaava tilanne myös haastattelua koskevien juttukokonaisuuksien osalta.

Tutkimukseni ryhmähaastattelujen toteutusmuoto on puolistrukturoitu haastattelututkimus. Puolistrukturoidulle haastattelumuodolle ei ole yksiselitteistä määritelmää. Sille ominaista on kuitenkin se, että haastattelun lähtökohdat ovat osittain – mutta eivät kokonaan – etukäteen määritellyt. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47.) Omassa tutkimuksessani seurasin sekä ennalta suunniteltua kysymyslistaa että täydensin kysymysrunkoa haastattelutilanteesta virinneillä lisäkysymyksillä. Savin-Badenin ja Majorin (2013, 359) mukaan puolistrukturoitu haastattelu on hyvä lähestymistapa tilanteissa, joissa tutkijan on mahdollisuus tavata haastateltava vain kerran. Tämä haastattelutapa antaa heidän mukaansa haastattelijalle vapauden edetä tilanteessa sen mukaan, mikä ajallisesti ja tilanteen huomioon ottaen on paras tapa kysyä kysymykset. Puolistrukturoitua haastattelurunkoa laadittaessa ei ole aiheellista laatia kysymysluettelo vaan teemoittain etenevä runko (Hirsjärvi & Hurme 2015, 66). Tätä tutkimusta varten toteutettujen haastattelujen kysymysrunko löytyy tutkielman liitteestä 2.

Tuomen ja Sarajärven (2018, 65) mukaan teemahaastattelun etukäteen valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen, eli tutkittavasta ilmiöstä jo aiemmin tiedettyihin tekijöihin. Omassa haastattelututkimukseni kysymysrungossa sivuttuja tutkimusongelmani kannalta olennaisia käsitteitä olivat vaikuttavuus, multimodaalisuus, visuaalisuus, narratiivisuus ja ilmastonmuutos.

Tämän tutkimuksen haastattelut toteutettiin ryhmähaastatteluna. Haastattelin yhteensä neljä ryhmää, jossa kussakin oli kolme osallistujaa. Haastattelua voi pitää kerronnallisena, sillä kerronnallisen haastattelun kohteena ovat kertomukset kokemuksista (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 9–10) ja tässä tutkimuksessa haastateltavia pyydettiin puhumaan ennen kaikkea omista lähtökohdistaan, omiin kokemuksiinsa perustuen. On olennaista huomauttaa, että kyseessä oli nimenomaan ryhmähaastattelu eikä ryhmäkeskustelu, sillä haastattelijan rooli oli haastattelun vuorovaikutuksessa keskeinen, tämän esittäessä kysymykset vuorotellen kaikille haastatteluun osallistuneille opiskelijoille. Valtosen (2005, 185) mukaan ryhmähaastattelussa vuorovaikutus painottuu vetäjän ja kunkin osallistujan välille, kun taas ryhmäkeskustelussa vetäjä pyrkii tietoisesti saamaan aikaan osallistujien välistä vuorovaikutusta.

Haastattelutilanteeseen vaikuttaneet tekijät, kuten paikka ja ryhmähaastattelun muut osallistajat, mukailivat opiskelijoiden arkea, sillä paikkana oli lukion tietokoneluokka ja muut haastateltavat olivat opiskelijoiden luokkatovereita. Kysymykset eivät edellyttäneet vastaajilta erikoistietoja tai aiempaa käyttökokemusta, saati mielipidettä digitaalisesta tarinankerronnasta. Haastateltavien nuoresta iästä johtuen haastattelutilanteesta pyrittiin tekemään mahdollisimman keskustelunomainen, jotta jännitys tai suorituspainee eivät häiritsisi vastaamista. Myös haastattelijalla on rooli ja myötävaikutus haastattelututkimukseen – halusi hän sitä tai ei. Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 23) mukaan kaikissa haastatteluissa on nähtävissä sekä haastateltavan että haastattelijan myötävaikutus, sillä haastattelijahahvistaa omalla läsnäolollaan haastateltavaa. Haastattelutilanteen kuvaamiseen voidaankin soveltaa kehityspsykologiasta tuttua *yhteisrakentamisen* käsitettä, joka kuvaa haastattelijan läsnäolon ja kysymisen tavan vaikutuksia haastateltavan antamiin vastauksiin (Hirsjärvi & Hurme 2015, 49).

Kaikkiaan laadullisissa analyysissä on vain vähän standardoituja tekniikoita. Haastattelun laadullisessa sisällönanalyysissä analysointi alkaa usein jo haastattelutilanteessa, mikäli

tutkija osallistuu itse haastattelun tekemiseen. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 136.) Litteroinnin osalta kirjasin haastatteluvastaukset ylös tarkasti, mutta vapaamuotoisesti. Koska omassa tutkimuksessani ei ole tarvetta ryhtyä tarkempaan keskusteluanalyysiin, olen litteroinut tekstin ilman keskustelun taukoja, huokauksia ja äänenpainoja.

4.4 Aineiston analyysimenetelmät ¹

Tässä tutkielmassa analysoin aineistoani laadullisin menetelmin. Tuomen ja Sarajärven (2018, 90) mukaan laadullisen analyysin tarkoituksena on informaatioarvon lisääminen, kun monialaisesta aineistosta muovataan yhtenäistä kokonaisuutta tutkittavasta ilmiöstä selkeiden johtopäätösten saamiseksi. Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 62). Edellä mainituista hyödynnän omassa tutkimuksessani haastattelua ja dokumenteista, eli The New York Timesin neljästä artikkelista koottua tietoa. Tuomen ja Sarajärven (2018, 72) mukaan kirjallinen tutkimusmateriaali voidaan jakaa kahteen luokkaan, yksityisiin dokumentteihin ja joukkotiedotuksen tuotteisiin, joista oma aineistoni edustaa jälkimmäistä.

Aineiston analysoinnin metodina käytän laadullista sisällönanalyysia: artikkelien kohdalla erittelen aineistoa aiemman tutkimuskirjallisuuden luomia suuntaviivoja sekä havaintomatriisia käyttäen, litteroitua haastatteluaineistoa puolestaan lähestyn digitaaliselle tarinankerronnalle, ilmastojournalismille ja näiden vaikuttavuudelle relevantein teemoittelun keinoin. Kahta eri aineistoa käyttämällä toivon saavani esiin laajempia näkökulmia ja näin lisäämään tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi & Hurme 2015, 38). Pystyäkseen erittelemään esimerkkiaineistoa ja sen multimodaalisen tarinankerronnan piirteitä olen tehnyt esimerkkiaineistoni neljästä multimodaalisesta artikkelista yhteisen havaintomatriisin. Matriisissa erittelen juttukokonaisuuksien digitaalisen tarinankerronnan eri moodien eli tekstin, infografiikan, kuvien ja videoiden määrää ja näin niiden osuuksia kokonaisuudesta.

¹ Koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi olen joutunut analyysimenetelmäluvun viimeistelyvaiheessa tinkimään lähdeviittauksissa ensisijaisen lähteen periaatteesta. Teoksiin, joita en yliopiston kirjaston sulkemisesta johtuen pystynyt saamaan käsiini, viittaan mainitsemalla sekä alkuperäisen tutkijan että tätä lainanneen tutkijan. Lähdeviitteeseen olen merkinnyt molempien lähteiden tiedot.

Analyysini on induktiivista, sillä se ei testaa tiettyä teoriaa, vaan pyrkii aineiston monitahoiseen havainnointiin (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Tuomi ja Sarajärvi lainaavat Matthew B. Milesin ja A. Michael Hubermanin ajatusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 91; Miles & Huberman 1994), jonka mukaan aineistolähtöinen eli induktiivinen sisällönanalyysi on kolmivaiheinen prosessi, jossa aineisto ensin redusoidaan eli pelkistetään, klusteroidaan eli ryhmitellään ja viimeisenä abstrahoidaan eli siitä luodaan teoreettisia käsitteitä. Klusteroinnissa aineisto ryhmitellään yksiköihin, joilla luodaan kohteena olevan tutkimuksen perusrakenne (Tuomi & Sarajärvi 2018, 92). Omassa tutkimuksessani olen tutkimuskirjallisuuden avulla ryhmitellyt molempien empiiristen aineistojeni käsittelyn neljän alakäsitteen alle, jotka ovat vaikuttavuus, visuaalisuus, multimodaalisuus ja narratiivisuus. Nämä kategoriat noudattelevat digitaaliselle tarinankerronnalle ominaisia piirteitä. The New York Timesin aineiston kohdalla hyödynsin ryhmittelyssä havaintomatriisin tietoja ja tekemiäni muistiinpanoja journalistisista juttukokonaisuuksista. Haastattelumateriaalin ryhmittelyssä apunani olivat tekemäni haastattelulitteroinnit. Haastattelumateriaalin osalta litteroidun tekstin ryhmittelyä helpotti huomattavasti se, että haastattelun kysymysrunko oli jo teemoitettu aiemmin mainittujen alakäsitteiden mukaisesti.

2000-luvun teknologinen kehitys ja sen tuomat uudet median muodot ovat muuttaneet paitsi digitaalista tarinankerrontaa, myös tapoja analysoida sitä (Page & Thomas 2011, 1). Koska esimerkkiaineistonani tutkimuksessa on digitaalisia journalistisia juttukokonaisuuksia, olen analysoinut The New York Timesin juttukokonaisuuksia tietokoneen ruudulta. Alkuperäinen hypoteesi ennen haastattelututkimuksen toteuttamista oli, että Z-sukupolvea edustavat yleisöt katsoisivat ja lukisivat juttukokonaisuudet mieluiten matkapuhelimen näytöltä, ja tutkimustilanteessa heitä myös näin pyydettiin toimimaan. Pyynnöstä huolimatta suurin osa kuitenkin päätyi tutustumaan juttukokonaisuuksiin kannettavien tietokoneidensa välityksellä, sillä tämä oli väline, jolla he olivat tottuneet koulunsa viestintäopetuksessa työskentelemään.

Perti Alasuutarin (2011, 31) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Journalistisen tarinankerronnan tutkimuksessa katse voidaan nostaa moodien rakentumisesta ja teksteistä itse laajempaan ilmiöön, sillä kvalitatiivinen aineisto on aina näyte myös tutkimuksen kohteena olevasta kielestä ja kulttuurista (Alasuutari 2011, 66–67). Tämän tutkimuksen tuloksia arvioitaessa on olennaista huomioida, että digitaalisen tarinankerronnan työkalut eli narratiivisuus, multimodaalisuus ja visuaalisuus sekä niiden

vaikuttavuus vaihtelevat suuresti. Siksi tutkimukseni tuloksia on aiheellista pitää yleistettävän tiedon sijaan esimerkkitapauksena.

4.4.1 Laadullinen sisällönanalyysi

Laadullinen sisällönanalyysi on analyysimenetelmä, jota ei lähtökohtaisesti ohjaa yksittäinen teoria tai epistemologia, vaan siihen voidaan suhteellisen vapaasti soveltaa monia erilaisia lähtökohtia (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78). Tuomen ja Sarajärven (2018, 94) mukaan sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa empiirisestä aineistosta edetään kohti käsitteellistä näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Tuomi ja Sarajärvi lainaavat teokseensa Norman K. Denzinin neljän triangulaation päätyyppiä, joita mukailen tässä tutkimuksessa on hyödynnetty teoriaan liittyvää triangulaatiota, eli pyritty ottamaan huomioon mahdollisimman monia teoreettisia näkökulmia teorian syventämiseksi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 126; Denzin 1978).

Sisällönanalyysillä tarkoitetaan analysoitavien dokumenttien sisällön kuvaamista sanallisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88). Dokumenttiaineistojen sisällönanalyysia tukemaan olen valinnut tutkimuksessa työkaluksi myös havaintomatriisin, jossa olen tutkinut sisältöjä myös kvantitatiivisin menetelmin laskemalla kunkin The New York Timesin artikkelikokonaisuuden tekstiosuuksien mitan ja visuaalisten moodien määrän. Tuomen ja Sarajärven (2018, 89) mukaan sisältöjen kvantifiointi edustaa sisällön erittelyä. Sitä voidaan käyttää sisällönanalyysin apuna, ja usein se myös tutkimuksessa luetaan sisällönanalyysin käsitteen alle erilaisesta tutkimusotteestaan huolimatta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 89–90). Veikko Pietilän (1973, 53) mukaan sisällön erittelyssä tiedot voidaan kerätä joko sanallisessa tai määrällisessä muodossa. Tässä tutkimuksessa määrällinen eli kvantitatiivinen muoto palvelee paremmin tarkoitustaan mitattaessa yksittäisten moodien määrää empiirisestä aineistosta. Tarkoituksenmukaisesti käytettynä sisällön kvantifiointi tuo laadulliseen analyysiin lisätietoa aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 100).

Hyödynnän laadullista sisällönanalyysiä molempien aineistojeni analyysimenetelmänä, vaikka ne eroavatkin toisistaan monin tavoin. Sekä The New York Timesin juttukokonaisuuksien että ryhmähaastatteluista litteroimani materiaalin analysoinnin keskeinen työkalu ovat aiemmin tässä tutkimuksessa määrittelemäni vaikuttavuuden sisällölliset keinot, eli

multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden käsitteet. Olen hyödyntänyt näitä kolmea käsitettä eritellessäni aineistoa analyysivaiheessa. Myös vaikuttavuuden käsite on ollut läsnä analyysissa, sillä tutkimusongelmani mukaisesti olen pyrkinyt selvittämään aineistostani, millä keinoin se pyrkii vaikuttavuuteen tai miten ryhmähaastatteluun osallistuneet haastateltavat ovat kokeneet vaikuttavuuden esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksissa. Ryhmähaastattelussa analyysivaihetta helpotti se, että haastattelujen runko oli jo kysymysten suunnitteluvaiheessa rakennettu vastaamaan tutkimukseni teoreettista viitekehystä, johon yllä mainitsemani käsitteet tiiviisti kuuluvat. Tämän ansiosta aineisto jaottui luontevasti analyysiyksiköihin, joista poimin tutkimukseni kannalta olennaisia huomioita.

5 ANALYYSI

Tämän tutkimuksen analyysiosiossa tavoitteenani on löytää ja avata esimerkkiaineistostani digitaalisen tarinankerronnan ominaispiirteitä sekä perehtyä sen vaikuttavuuden keinoihin. Analysoin empiirisiä aineistojani laadullisen sisällönanalyysin keinoin, hyödyntäen The New York Timesin esimerkkiaineiston analyysissä myös havaintomatriisia. Analyysini keskiössä on digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus, jota tutkin multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden käsitteiden avulla. Ryhmittelen näiden käsitteiden avulla kahdesta empiirisestä aineistostani olennaisia piirteitä, joilla digitaalinen tarinankerronta pyrkii vaikuttavuuteen ilmastonmuutosuutisoinnissa.

5.1 The New York Timesin ilmastoaineiston analyysi

Journalistisen tarinankerronnan tavoitteena on kautta historian ollut tarjota lukijoille immerssiivisiä tarinoita maailman tapahtumista. Tätä tavoitetta helpottaa nykyaikana multimodaalisen kerronnan mahdollistama monipuolinen kerronta. (Van Krieken 2018, 2.)

Tekstuaalisuuteen nojaavat jutut vaativat lukijaltaan kiinnittymistä kuvittelun prosesseihin, kun taas multimodaalisessa tarinankerronnassa visuaaliset kuvaukset päästävät yleisön heittäytymään tarinan vietäväksi ja kokemaan sen samoin, kuin tarinan henkilöt sen ovat kokeneet. (Van Krieken 2018, 7.) Tämä on The New York Timesin tarinankerronnassa ollut läsnä jo Snow Fallin aikakaudelta aina esimerkkiaineistooni saakka. Kerronnan monipuolisuus erilaisten moodien muodossa tuo tutkimukselle mukanaan vaatimuksen myös kattavasta analyysistä. Omassa multimodaalista tarinankerrontaa edustavassa esimerkkiaineistossani analysoinkin sekä tekstuaalisia että visuaalisia moodeja multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden näkökulmasta.

Multimodaalisuuden tutkimuksessa puhutaan semioottisista moodeista, joilla tarkoitetaan merkityksiä tuottavia ja välittäviä viestintäkeinoja (Hiippala 2017, 422). Kaikissa esimerkkiaineistoni ilmastoaiheisissa juttukokonaisuuksissa teksti on määräävä moodi, jota voidaan multimodaalisessa tarinankerronnassa analysoida monesta näkökulmasta. Perinteisiä narratiivisessa tekstissä analysoitavia asioita ovat tekijät, kuten anekdootit, kirjoittajan näkökulma sekä emotionaalisesti vetoavat sanavalinnat ja osiot, joiden katsotaan vaikuttavan lukijan sitoutumiseen tekstiin (Van Krieken & Sanders 2017, 1366). Myös tapahtumien

kulun kuvaaminen erilaisin aikamuodoin on tarinankerronnalle ominainen tehokeino (Van Krieken 2018, 2). Koska esimerkkiaineistoni alkuperäiskieli on englanti, avaan tekstissä käytettyjä sanavalintoja sulkeisiin suomennosteni perään, jotta myös tutkimukseni lukijalla on yhtäläinen mahdollisuus tulkita alkuperäistekstissä käytettyjä sanamuotoja niiden vaikuttavuutta arvioitaessa.

Olettamus kielestä semioottisista moodeista käytetyimpänä ja potentiaalisimpana nojaa ennen kaikkea kielen asemaan tutkituimpana moodina. Semioottisessa tutkimuksessa on todettu, että kielen tutkimuksen periaatteet soveltuvat monilta osin myös muiden moodien tutkimiseen ja ovat näin olennainen työkalu koko multimodaalisen tutkimuksen kentällä. (Jewitt ym. 2016, 20; 22.) Hedelmällisessä multimodaalisessa tutkimuksessa on kuitenkin olennaista huomata moodien keskinäiset erot ja erilaiset potentiaalit. Tässä tutkimuksessa aion tutkimuskirjallisuutta myötäillen eritellä myös visuaalisista moodeista emotionaalisesti ja älyllisesti vaikuttavia kerronnan keinoja kuten värejä, visuaalisten osioiden sijoittelua sekä niiden virtausta kokonaisuutta alaspäin rullatessa ja asemaa tekstimoodia tukevana tehokeinona.

5.1.1 Havaintomatriisi

Havaintomatriisille ei ole yhtä vakiintunutta muotoa, joten olen luonut tutkimukseni sisällön erittelyä varten oman, parhaiten tutkimuksen tarkoitusta palvelevan havaintomatriisin (taulukko 1). Taulukossa on eritelty tekstin määrä sekä visuaalisten moodien eli kuvan, videon, grafiikan ja tekstinostojen lukumäärä. Tekstinostot ovat mukana visuaalisten moodien yhteenlasketussa määrässä, sillä myös ne liikkuvat animoidusti ja linkittyvät useimmiten muihin visuaalisiin moodeihin juttukokonaisuudessa.

Hyödynnän havaintomatriisin lukuja vaikuttavuuden keinoja ja niiden käyttötapoja analysoidessani. Näin matriisin kvantifioitu aineisto linkittyy osaksi tutkimukseni sisällönanalyysiä.

Moodi	Climate Change Is Killing the Cedars of Lebanon	A Closer Look at the Polar Vortex's Dangerously Cold Winds	In a Warming West, Rio Grande is Warm	They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not.
Teksti	1676 sanaa	277 sanaa	1512 sanaa	602 sanaa
Kuva	10	1	6	1
Video	3	0	1	5
Staattinen grafiikka	3	3	1	1
Animoitu grafiikka	0	1	0	5
Tekstinostot	12	0	2	0
Visuaalisia moodeja yhteensä	28	5	10	12

Taulukko 1: Havaintomatriisi The New York Timesin esimerkkiartikkeleiden multimodaalisuudesta

Tässä tutkimuksessa havaintomatriisi auttoi havainnoimaan erilaisten moodien lukumäärää The New York Timesista kerätyssä empiirisessä aineistossa. Matriisi osoittaa, että moodien lukumäärä vaihtelee juttukokonaisuuksien kesken suuresti. Aineiston digitaalisille artikkeleille on yhteistä se, että jokaisen tarinankerronnassa on hyödynnetty tekstiä ja vähintään kahta erilaista visuaalista moodia. Näin ollen kaikki aineiston artikkelit täyttävät multimodaalisuuden määritelmän. Muita havaintomatriisin löydöksiä arvioin seuraavaksi artikkeli-kohtaisesti ja myöhemmin kokonaisuutena johtopäätösluvussa.

5.1.2 *Climate Change is Killing the Cedars of Lebanon*

Heinäkuussa 2018 julkaistu interaktiivinen juttukokonaisuus ”*Climate Change is Killing the Cedars of Lebanon*” kertoo nimensä mukaisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksista Libanonissa, jossa jopa yli tuhannen vuoden ikäiset setripuut kärsivät lämpenevän ilmaston aiheuttamista seurauksista. Juttukokonaisuus on tutkimusaineiston pisin: jutun tekstiosuus tekstinostot mukaan lukien on yhteensä 1676 sanan mittainen ja visuaalisia moodeja jutussa on 28 kappaletta. Jutun tekijälistassa on ilmoitettu yhteensä seitsemän henkilön nimet. Toimittajan ja kuvaajan lisäksi juttukokonaisuuden tekoprosessissa ovat olleet mukana kolme suunnittelija-tuottajaa, karttagrafiikoista vastaava henkilö sekä toimittaja, joka on tehnyt jutun eteen taustatutkimusta Libanonissa.

Juttukokonaisuuden päähenkilöitä ovat puut. Tekstissä käytetään laajasti narratiivisuuden keinoja, joilla setripuita pyritään henkilöimään ja inhimillistämään. Tekstissä setripuiden levitäviä oksia esimerkiksi verrataan käsivarsiin, ja otsikossa puhutaan setripuiden ”tappamisesta”. Jutussa korostetaan, että setripuiden vihollinen ja ilmastonmuutoksen edistäjä on nimenomaan ihmisen toiminta. Kuihtuvan metsän kuoliniskun (*death blow*) syyksi nimetään muun muassa vuosikymmenten inhimillinen autioittaminen (*human depredation*). Jutussa kerrotaan Libanonin kuuluisimman setrikasvuston kantavan nimeä Jumalan setripuut (*Cedars of God*), joka sekin viestii puuston painoarvoa ja ainutlaatuisuutta. Artikkelissa hyödynnetään journalistisessa tarinankerronnassa yleisesti käytettyä satujen kerrontamallia, jossa tarinan sankari tavoittelee tiettyä päämäärää vastustajan asettaessa tielle ongelmia (Van Krieken & Sanders 2017, 1366). Tässä kertomuksessa puut ovat tarinan sankareita, jotka taistelevat elintilastaan ihmisten ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien haasteiden keskellä.

Setripuiden ympärille aletaan rakentaa narratiivia heti juttukokonaisuuden alkumetreiltä. Jo ennen otsikkoa juttu alkaa tekstinostoilla, joissa kerrotaan Libanonin setripuiden olevan sinnikkyuden ilmentymä – ne ovat eläneet pidempään kuin monet valtakunnat ja selvinneet sodankäynnistä. Nyt ne ovat kuitenkin kohdanneet kukistajansa: ilmastonmuutoksen. Sitaattinostot rakentavat narratiivisuutta tehostamalla tekstin elävyyttä ja lisäämällä tekstin uskottavuutta läpi jutun (Van Krieken 2018, 3) ja nostavat pitkistä tekstimassasta ikään kuin tärkeimmän sanoman esiin. Huomionarvoista on, että juttukokonaisuus sekä alkaa että loppuu valokuvan päälle sijoitelluilla sitaattinostoilla, jotka liikkuvat staattisen kuvan päällä sivua alaspäin rullatessa.

Sitaattinostojen narratiivisen polun kruunaa juttukokonaisuuden lopetus. Viimeisessä sitaattinostossa on vain yksi lause: ”Nyt, se katsoo sinua” (*Now, it is watching you*), viitaten setripuihin ja ihmisten valintojen aiheuttamiin tuhoihin. Tavoitteena on aiheuttaa tunnereaktio vastaanottajassa. Ihmisen käynnistämä ilmastonmuutos on setripuiden uhka, joten pelastajaksikin soveltuu vain ihminen.

Setripuut ovat jutun päähenkilö, ja siksi teksti nojautuu ensisijaisesti toimittajan kirjoittamaan kuvaukseen aiheesta. Jutussa on haastateltu kolmea Libanonin luonnonsuojelu-alueisiin erikoistunutta henkilöä, mutta henkilökohtaiset narratiivit juttukokonaisuudesta uupuvat. Sitaateissa pitäydytään asiassa ja emotionaaliset sanankäänteet jäävät vähiin.

Eniten tunteisiin vetoava tekstiosuus on luonnonsuojelualan johtaja Nizar Hanin sitaatti, jossa hän kuvaa setrimetsien kuihtuvaa tilannetta kilpajuoksuksi, jossa aikaa ei ole hukattavaksi.

Juttukokonaisuuden visuaalisuudessa setripuut ovat keskeisessä asemassa. Puut esitetään kymmenessä kokonaisuuden kolmestatoista kuvasta ja videosta. Kolmessa muussa kuvassa esitetään puiden merkitystä libanonilaisille elinkeinona, turismin vetonaulana ja poliittisena kiistakapulana. Suuret kuvat alleviivaavat paitsi puiden tärkeyttä, myös sitä, kuinka niiden suuruus niin fyysisesti kuin kuvaannollisestikin peittää alleen kaiken muun. Visuaalisissa moodeissa vihreys ja metsän värit ja teemat ovat hallitsevassa asemassa.

5.1.3 A Closer Look at the Polar Vortex's Dangerously Cold Winds

Esimerkkiaineiston lyhyin juttukokonaisuus on tammikuussa 2019 julkaistu ”*A Closer Look at the Polar Vortex's Dangerously Cold Winds*”. Artikkelin teossa on ollut mukana kahdeksan tekijää, joista viisi nimetään jutun kirjoittajiksi, kaksi apulaistuottajiksi ja yksi vastaavaksi tuottajaksi. Artikkelikokonaisuus on pituudeltaan selkeästi esimerkkiaineiston lyhyin: yhteensä 277 sanan tekstiosuudellaan se on vain puolet toiseksi lyhyimmän jutun pituudesta. Tekstin lisäksi jutussa hyödynnettyjä moodeja ovat kuva (1 kappale), staattinen grafiikka (3 kappaletta) ja animoitu grafiikka (1 kappale).

Artikkelissa käsitellään Yhdysvaltoja ja erityisesti Chicagoa riepoteleita epäluonnollisen kylmiä tuulia, jotka vaivasivat maata vuoden 2019 vuodenvaihteessa. Jutussa käsitellään sen nimen mukaisesti Pohjoisnavalta Yhdysvaltoihin kulkeutunutta napapyörrettä, joka on kuljettanut arktisen ilmaston ja kylmät lämpötilat Yhdysvaltojen itäosiin. Tekstin mukaan ilmastomuutoksen ja napapyörteen yhteyksiin perehtyneet tutkijat uskovat, että arktisen alueen lämpeneminen saattaa jatkossa tuoda mukanaan yhä intensiivisempiä kylmiä rintamia ja myrskyjä.

”*A Closer Look at the Polar Vortex's Dangerously Cold Winds*” on ytimekkyystään huolimatta informatiivinen ja esimerkkiaineiston artikkeleista tieteellisimmän vaikutelman jättävä juttukokonaisuus. Jutussa on tekstin lisäksi vain viisi visuaalista moodia, mutta ne ovat silti keskeisessä roolissa kokonaisuuden toteutuksessa. Esimerkiksi animoituja grafiikkoja

on havaintomatriisiin listattu vain yksi, ja kyseinen grafiikka arktisista tuulista maapallolla pyörii jutun taustalla koko lukukokemuksen ajan. Juttukokonaisuudessa käytetyt moodit eli teksti, staattinen grafiikka ja animoitu grafiikka on sijoitettu päällekkäin. Päähavainnollistajana toimii animoitu grafiikka, jossa esitetyt tuulia ja virtauksia teksti ja staattinen grafiikka selventävät. Kokonaisuudessa moodien yhteiskäyttö ja nivouttaminen on keskeistä, mikä luo kokonaisuuteen yhdistettyjä merkityksiä (Jacobson ym. 2016, 531). On epätodennäköistä, että yksikään artikkelin moodi tarjoaisi itsenään yhtä kattavaa kokemusta kylmien tuulien liikkeistä ja seurauksista kuin niiden yhdistelmä.

Napapyörrettä käsittelevässä artikkelissa nojaututaan keskeisesti tieteelliseen ja numeeriseen informaatioon. Se on esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksista ainoa, joka Wrobelin ja Reusserin (2014, 188) jaottelussa lukeutuu visuaalisten representaatioiden kategoriaan, jossa esitettävillä aineistoilla pyritään tieteellisten tutkimustulosten visualisointiin. Tästä sekä verrattain vähäisestä tekstin määrästä johtuen narratiiviset keinot ovat kyseisessä juttukokonaisuudessa jääneet vähemmälle. Toisaalta tekstistä voidaan vähäisestä merkkimäärästä huolimatta tunnistaa narratiivisuuden keinona Painterin (2013, 59) esittelemä eksplisiittisen riskin kehys, sillä juttukokonaisuudessa uutisoitavat tapahtumat ovat selkeitä esimerkkejä ilmastonmuutoksen aiheuttamista varmoista, jo olemassa olevista riskeistä. Tekstissä viljellään riskikieltä, kun napapyörteen tuomia tuulia kuvataan ”äärisääolosuhteiksi” (*extreme weather*), ”vaaralliseksi kylmyudeksi” (*dangerous cold*) ja keskilämmen pahimmaksi kylmyudeksi sukupolveen.

5.1.4 *In a Warming West, Rio Grande is Warming Up*

”*In a Warming West, Rio Grande is Warming Up*” on vuoden 2018 toukokuussa julkaistu juttukokonaisuus, joka kertoo siitä, kuinka yksi Yhdysvaltojen pisimmistä joista uhkaa kuivua ilmastonmuutoksen vuoksi. Rio Grande -joki on ollut elinkeino monille maanviljelijöille ja kalastajille vuosisatojen ajan. Jutun tapahtuma-aikaan vedestä on pulaa lumettomuuden ja kuivuuden takia. Vaikka kesän monsuunisateet toisivat alueelle vettä, tekstin mukaan joen tulevaisuutta ”varjostaa ilmastonmuutos” (*clouded by climate change*).

Juttukokonaisuus on tekstiosuuksiltaan 1512 sanallaan esimerkkiaineiston toiseksi pisin. Teksti on pääasiallisesti sijoitettu ”perinteisesti” valkoisen taustan päälle ja visuaalisuudessa

luotetaan valokuviiin. Niiden lisäksi muita visuaalisia moodeja ovat video (1) ja ilmakuvagrafiikka (1). Tekijätietojen mukaan jutun tekemiseen on osallistunut viisi henkilöä: toimittajan ja valokuvaajan lisäksi tiimissä on kaksi suunnittelija-tuottajaa sekä graafikko.

Artikkelin päähenkilöinä ovat joki ja sen kuivumisesta kärsivät maanviljelijät. Joen kohtaloa voidaan pitää anekdoottina ilmastonmuutoksen monialaisista vaikutuksista. Craigin (2006, 27) mukaan journalistit käyttävät usein yksilötarinoita anekdootteina, joiden avulla he pyrkivät havainnoimaan suurempia yhteiskunnallisia kokonaisuuksia. Jutussa tuodaan useaan otteeseen ilmi, että jokea uhkaava kohtalo on nimenomaisesti ilmastonmuutoksen seurausta. Tekstissä tehdään selväksi, että nimenomaan kasvihuonepäästöistä johtuvat nousevat lämpötilat tulevat hankaloittamaan joen toimintaa vuosi vuodelta enemmän. Kuten aiemmin todettu, monet ilmastonmuutoksen vaikutukset konkretisoituvat vasta pitkän ajan kuluttua (Painter 2013, 13). Implisiittisen eli epäsuoran riskin kehyksen käyttö on journalismissa yleistä (Painter 2013, 70), joten tämä juttukokonaisuus ei poikkea ilmastojournalismin konsensuksesta.

Artikkelin visuaalisuudessa korostuu joen ja sen vaikutuspiirin suuruus. Kuusi kahdeksasta kuvallisesta moodista on ilmakuvia tai muuten laajoja kuvia. Jutun visuaalisessa kuvastossa pääosassa ovat vesi ja ennen kaikkea sen puute. Kaikki visuaaliset moodit eli video, valokuvat ja karttagraafi viestivät Rio Granden kuivumisesta. Vaikka artikkelikokonaisuuden aiheena on vesistö, visuaalista kuvastoa määrittävä väri on kuivuudesta viestittävä ruskea. Koska visuaalisuus kertoo jo itsessään tarinaa, tekstuaaliset ja narratiiviset tehokeinot ovat juttukokonaisuudessa vähissä. Teksti on täynnä prosentteja, vuosilukuja ja mittayksiköitä. Jutussa lainataan suoraan tai epäsuorasti yhteensä seitsemää eri henkilöä, jotka edustavat oman alansa ammattilaisia. Mukana on muun muassa maanviljelijöitä, hydrologi, biologi, ilmaston ja kestävän kehityksen yliopistodekaani sekä ilmastotutkija. Sitaateissa haastateltavat puhuvat enimmäkseen ammattilaisnäkökulmasta ja kertovat kuivuvan joen tilanteesta.

Vaikka teksti on pitkä, se on uutismainen. Kokonaisuuden tekstiosuus ei erityisesti hyödynnä narratiivisuuden keinoja kuten latautuneita sanavalintoja, kaikkitietävää kertojaa tai tunnepitoisia sitaatteja, lukuun ottamatta loppukappaletta, jossa viljelijä pohtii tulevaisuutta. Ekströmin (2000, 473) mukaan tarinankerronnallisessa journalismissa on usein kohtia, jossa annetaan selkeitä vihjeitä yleisöille siitä, kuinka tarinaa tulisi tulkita. Tässä kokonaisuudessa tulkintavihjeet painottuvat viimeiseen kappaleeseen. Historia ja nykyisyys on tekstissä

esitetty faktapitoisina tosiasioita, mutta tulevaisuuden epävarmuutta käsiteltäessä tunteet otavat jutun tarinankerronnassa hetkeksi vallan:

”En koskaan rakentanut sitä ajatellen, että meillä ei olisi tarpeeksi vettä”, hän sanoo. ”En halua ajatella sitä aikaa, en todella halua. Silloin meidän olisi tehtävä vaikeita päätöksiä.”

Viljelijän esi-isä, sedät ja isä ovat viljelijöitä. Ilmastonmuutos estää paitsi luonnon kierto-
kulun, myös kyseisen perheen perinteiden jatkumisen.

5.1.5 They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not.

Sand Banksin yhteisö Bahamasaarilla tuhoutui hurrikaani Dorianin myötä lähes täydellisesti. Viidennen luokan hurrikaani pyyhkäisi tieltään syyskuussa 2019 haitilaisväestön rakentaman infrastruktuurin vain muutama vuosi siitä, kun suuri osa alueesta oli tuhoutunut tulipalossa. The New York Timesin syksyllä 2019 julkaistu juttukokonaisuus *”They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not”* kertoo Bahamasaarilla asuvasta vähävaraisesta väestönosasta, joka menetti hurrikaanissa kotinsa. Valtaosa yhteisön jäsenistä on asuinkelvottomassa hökkelikylässä kuin loukussa, sillä he eivät pääse tai halua lähteä muualle.

”They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not” on tutkimuksen esimerkkiaineiston ainoa juttukokonaisuus, jonka kerronnassa hyödynnetään 3D-animaatiota. Animaatio on sidottu drone-lennokeilla kuvattuun videoon Sand Banksin hökkelikylän raunioilta. Animaation ja videokuvan vaihdokset on editoitu saumattomiksi niin, että seuraava liikkuva kuva jatkuu aina siitä, mihin edellinen jäi. 3D-mallintamisesta vastaa artikkelin tekijätietojen mukaan neljä tuottajaa, jotka muodostavat puolet kokonaistiimistä. Neljä muuta jutun tekoon osallistunutta henkilöä ovat itse jutun toimittajat, jotka ovat keränneet jutun muun aineiston. Tekijätiedoissa kerrotaan, että juttumateriaali on kerätty neljä päivää hurrikaanin jälkeen.

Juttukokonaisuuden visuaalisuus nojaa keskeisesti laajakuvaan niin videokuvassa kuin 3D-animaatiossa. Nämä kaksi moodia kattavat suurimman osan koko juttukokonaisuuden kuvituksesta. Liikkuvan kuvan lisäksi jutussa on yksi staattinen karttagrafiikka ja yksi valokuva.

Tekstiä kokonaisuudessa on kohtalaisen vähän (602 sanaa) ja tekstiosuudet rullaavat vaihtuvien kuvien päällä, kukin moodi omassa tahdissaan. Liikkuva kuva välittää lukijalle tehokkaasti kaaoksen ja epävarmuuden tunteen – tunnetilat, joita varmasti myös kotinsa menettänyt yhteisö kokee vallitsevassa tilanteessa. Kaoottisuuden vaikutelmaa tuovat esiin paitsi ilmakehä sadoista luhistuneista asuinrakennuksista, myös käsivaralla kuvattu heiluva videokuva, kun kuvaaja seuraa kyläläisiä heidän pyrkiessään pelastamaan kodeistaan sen, mitä pelastettavissa on.

Sekasorto ja epävarmuus seuraavat jutussa myös tekstimoodissa, kun juttukokonaisuuden kirjallisissa osioissa kuvataan paitsi nykyhetkeä, myös yhteisön jo ennestään epävakaa ja vaikeaa tilannetta. Mielenkiintoista tässä juttukokonaisuudessa onkin sen epäsuhta verrattuna muihin esimerkkiaineiston artikkeleihin: vaikka jutussa kuvattu tilanne ja siitä kärsivät ihmiset ovat kärjistetyksi sanottuna pahimmassa ja akuuteimmassa tilanteessa, aihetta käsittelevä kuvakerronta ja teksti ovat verrattain maltillisia. Tekstissä ei esiinny riski- tai hätätilanarratiiveja, eikä ihmisten kohtaloista tai menetyksistä juuri puhuta ylitsepursuavan kuvailevin adjektiivein. Tekstissä voisikin pitää narratiivisuuden keinona epävarmuuden korostamista, sillä artikkeli ei tarjoa ratkaisuja tai tietoa siitä, mikä hurrikaanissa kotinsa menettäneiden ihmisten kohtalo on. On aiheellista muistaa myös Grittmannia (2014, 139) mukaillen se tosiasia, että dramaattiset kuvat eivät ole ainut tapa vaikuttaa yleisöihin. Hän huomauttaa, että ihmisten arjen kuvaaminen ilmastonmuutoksen keskellä nojaa usein ennen kaikkea valokuvan kognitiiviseen tehtävään emotionaalisen sijaan.

Juttukokonaisuudessa kolmannen persoonan kertoja imitoi narratiivisen journalismin tyyli-keinoja mukaillen kaikkitietävää kertojaa. On kuitenkin olennaista muistaa, että journalismissa kirjoittajalla ei ole valtaa asettaa ajatuksia päähenkilöidensä päähän vaan hän voi toimia vain niiden asioiden perusteella, joita haastateltava on hänelle kertonut (Van Krieken 2018, 8). Juttukokonaisuudessa kertoja kuvailee kattavasti useiden kyläläisten tunteja pitkältäkkin ajalta, jolloin hän tuskin on itse ollut paikalla tai osa yhteisöä. Journalistisen luottamuksen säilyttämiseksi on aiheellista olettaa, että kirjoittajan teksti on muotoilua asioista, joita yhteisössä elävät haastateltavat ovat hänelle kertoneet. Jutussa esitellään muutamia saaren asukkaita, mutta ketään ei haastatella kovin syvällisesti vallitsevasta tilanteesta. Toisaalta sitä, että saaren asukkaita on ylipäättään haastateltu, voidaan pitää esimerkkinä monikultuurisen journalismista, joka tuo julkiselle areenalle näkökulmia yhteisöistä, joiden ääni on julkisessa keskustelussa jäänyt pieneksi (Deuze 2015, 455). Jutun viimeisessä

kappaleessa kerrotaan eleettömästi, että maan hallitus on kieltänyt Sand Banksin hökkelilylän uudelleenrakentamisen. Artikkelin nimen mukaisesti Sand Banksin ihmiset selvisivät hurrikaanista, mutta heidän yhteisönsä ei.

5.1.6 Yhteenveto The New York Timesin ilmastoaineiston analyysistä

Kaikissa esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksissa hyödynnettiin multimodaalisuutta sekä visuaalisuuden ja narratiivisuuden työkaluja ilmastonmuutoksen vaikutuksista kerrottaessa. Tekstin määrä vaihteli juttujen kesken suuresti, mutta kyseinen moodi oli silti kautta aineiston määräävä moodi, joka kuljetti kerrontaa eteenpäin. Toinen juttukokonaisuuksien tekstimoodia yhdistävä tekijä oli niiden narratiivisuus: tapahtumista kerrottiin kaikissa juttukokonaisuuksissa kuvaillen ja yksityiskohtaisesti, joskin Chicagon kylmistä tuulista kertoneessa jutussa muita kokonaisuuksia vähemmän. Narratiivisen kerronnan kuvaileva tyyli on tekstin tehokeino, jonka tavoitteena on piristää kerrontaa ja edesauttaa siihen kiinnittymistä (Van Krieken ym. 2016, 146). Yksityiskohtainen tarinankerronta nostaa myös eettisiä kysymyksiä journalistin asemasta, eikä se välttämättä ole pelkästään journalistista luotettavuutta alentava tekijä. Journalisti ei koskaan ole silminnäkijä, mutta yksityiskohtainen ja kuvaileva kerronta voi osaltaan todistaa, että journalistille on uskouduttu. (Van Krieken ym. 2016, 157.) Olennaista on muistaa kertoa tämä uskoutuminen läpinäkyvästi ja selkeästi jutussa, mikä mielestäni oli esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksissa onnistuneesti tehty.

Kaikissa neljässä jutussa visuaalisuuden moodit olivat keskeinen osa kerrontaa. Visuaalisten moodien keskeisellä asemalla kerronnassa voidaan ajatella olevan myös keskeinen vaikutus siihen, kokeeko yleisö jutun vaikuttavaksi. Hartin ja Feldmanin (2016, 418) mukaan visuaalisuus vaikuttaa keskeisesti siihen, miten yleisöt vastaavat median viesteihin ilmastonmuutoksesta, sillä visuaalisten moodien ja tekstin konvergensi voi tarkentaa viestin vaikutuksia. Tutkijaparin mukaan useissa tutkimuksissa on todettu, että kuvien ja tekstin onnistunut integraatio parantaa keskeisesti materiaalin sisäistämistä. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen vastaista työtä kuvaava valokuva voi olla vaikuttavampi, jos sen yhteydessä on teksti, joka selittää visuaalisessa moodissa nähtyä asiaa ja sen taustavaikuttimia ja vaikutuksia ilmastonmuutokseen (Hart & Feldman 2016, 421). Tämä huomio on olennainen myös oman

empiirisen aineistoni tarkastelussa ja osoittaa osaltaan sen, että multimodaalinen tarinankerronta todella kykenee vaikuttamaan yleisöön perinteistä journalismia tehokkaammin.

Digitaalisen tarinankerronnan esimerkkitapauksia arvioitaessa kerronnan kannalta merkittävä tekijä on myös termin nimeä mukailleen digitaalisuus, eli kehittyneen teknologian tuoma lisä perinteiseen tarinankerrontaan. Kaikissa neljässä esimerkkikokonaisuudessa juttujen virtauksen tehokeinona on käytetty parallaksista rullausta (Jacobson ym. 2015, 530), jonka avulla voidaan painottaa esimerkiksi tekstiä ruudulla juttukokonaisuuden virrassa toista moodia kauemmin. Kaiken kaikkiaan moodien nivouttaminen on jokaisessa juttukokonaisuudessa selkeästi prioriteetti, ja erilaisten moodien välinen vaihtuvuus on yleisön näkökulmasta saumatonta. Ammattimaisesti toteutetut teknologiset innovaatiot lisäävät journalistisen tarinankerronnan auktoriteettia. Carlsonin (2017, 157) mukaan tietokoneella luodut automatisoidut osiot voivat auttaa luomaan tehokkaasti yleisöjä sitouttavia tarinoita, joihin toimittaja voi työpanoksellaan ”lisätä väriä” esimerkiksi haastattelujen avulla. Parhaimmillaan digitaalisessa tarinankerronnassa on hänen mukaansa kyse ”ihmisen ja koneen yhteistyöstä”.

5.2 Vaivannäkö lisää vaikuttavuutta – haastattelumateriaalin analyysi

Käytin jokaisessa ryhmähaastattelussa samaa kysymysrunkoa (liite 2), jolla pyrin kartoittamaan, mitä ajatuksia juttukokonaisuudet vastaajissa herättivät, miten multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden keinot palvelivat vastaajien mukaan juttukokonaisuuksien vaikuttavuutta ja sitä, vaikuttiko luettu juttu jollain tapaa haastateltaviin itseensä. Puolistrukturoidun haastattelutekniikan mahdollistamien reunaehtojen puitteissa kysyin tarvittaessa lisäkysymyksiä alkuperäisen kysymysrunгон ulkopuolelta, mikäli koin sen ryhmän keskustelussa tarkoituksenmukaiseksi. Puolistrukturoidun haastattelun tapaan haastattelussa esittämäni kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Näihin kysymyksiin annetut vastaukset antavat haastateltavalle mahdollisuuden avata tarkemmin omaa näkemystään, mutta ovat toisaalta myös vertailukelpoista dataa vastaajien kesken (Savin-Baden & Major 2013, 359). Analysoin oman haastattelututkimukseni tuloksia laadullisen sisällönanalyysin keinoin.

Laadullisessa analyysissä on vain vähän standardoituja tekniikoita (Hirsjärvi & Hurme 2015, 136). Omassa analyysissäni hyödynnän jo tutkimuksen rajausvaiheessa syntyneitä ennakkoletuksia, joiden avulla digitaalista tarinankerrontaa tarkastelen. Seuraavissa alaluvuissa keskitynkkin analysoimaan haastattelututkimukseni tuloksia ilmastouutisoinnin vaikuttavuudesta. Vaikuttavuutta tutkin multimodaalisuuden, visuaalisuuden, ja narratiivisuuden käsitteiden kautta. Kyseiset piirteet olen luokitellut keskeisiksi alakäsitteiksi aineistoni klusteroinnin eli ryhmittelyn avulla. Kyseiset teemat toistuivat myös ryhmähaastattelujen kysymysrungossa ja ovat näin luonteva lähtökohta haastatteluvastausten analysointiin.

Keskeisimpänä tavoitteena haastattelututkimuksessa oli vastata yhteen tutkimuskysymyksestä selvittämällä, millaiseksi käyttäjät arvioivat digitaalisen ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuden. Tätä pyrin selvittämään tutkimuksen teemahaastatteluissa sekä keskustelemalla haastateltavien kanssa heidän vaikuttavuuden kokemuksistaan aineistoa tutkaillessa että kysymällä haastateltavilta heidän näkemyksiään multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden käsitteiden vaikutuksesta digitaalisen ilmastojournalismin tarinankerrontaan.

Multimodaalisuuden ja muiden digitaalisen tarinankerronnan työkalujen alla suurin vaikuttavuutta määrittävä tekijä oli haastattelujen perusteella itse juttukokonaisuudessa käsiteltävä aihe. Haastattelututkimus vahvistaa Shinin ja Biocan (2017, 2814) näkemyksen siitä, että vastaanottajat kokevat immersiota vain silloin, kun he niin haluavat ja kun heillä on oma mielenkiintoa aihetta kohtaan. Esimerkiksi Libanonin setripuita käsittelevän jutun lukenut ryhmä piti muiden haastateltavien lailla visuaalisia moodeja vaikuttavina, mutta kuvaili silti lukemaansa kokonaisuutta tylsäksi, pitkäksi ja vaikeaselkoiseksi. Olen haastattelutulosten analyysissäni nostanut siksi kolmen jo aiemmin mainitsemani käsitteen rinnalle neljänneksi käsitteeksi aiheen, eli ilmastonmuutoksen.

5.2.1 Multimodaalisuus

The New York Timesin esimerkkiaineiston juttujen sisältämä multimodaalisuus miellettiin haastatteluryhmissä pääsääntöisesti kerronnan kannalta positiiviseksi asiaksi. Suurin osa haastateltavista koki, että multimodaalisuudesta oli hyötyä juttukokonaisuuden esittämisessä. Useiden moodien yhdistämistä pidettiin perinteisen journalismin kerrontaa

mielenkiintoisempana, ja eräs haastateltava kommentoi multimodaalisesta kerronnasta muodostuvan lukijalle ”vahvempi kuva”.

Haastatteluista käy ilmi, että multimodaalinen kerronta oli haastateltavien mielestä mukansatempaava viestintäkeino, jonka uskottiin herättävän yleisöjen mielenkiinnon:

H2: Ja mä luulen, että suurempi väkijoukko tarttuu tuollaiseen uutiseen, joka herättää enemmän huomiota ulkoasullaan. Jos se olisi semmoinen perinteinen uutinen valkoisella pohjalla, niin harvempi sitä jaksaisi lukea edes loppuun asti. Mutta monelle voi tulla se, et siinä on niitä grafikoita, niin ne ehkä lukevat sitä pelkästään sen takia, että ne näkee, mitä niissä grafikoissa tapahtuu seuraavaksi.

Usean haastateltavan vastauksissa nousi esiin nimenomaan tunne vaivannäöstä vaikuttavuutta lisäävänä tekijänä. Multimodaalisiin juttukokonaisuuksiin käytetty aika ja vaiva implikoi haastateltavien mielestä sitä, että aihe oli toimitukselle tärkeä. Tämä lisäsi haastateltavien tunnetta siitä, että aihe ja tätä kautta myös juttukokonaisuus oli vaikuttava.

Multimodaalisuus ja sen keinot kirvoittivat haastatteluissa kuitenkin myös kritiikkiä, mikä tässä tutkimuksessa esitellyn digitaalisen tarinankerronnan teoriataustan huomioon ottaen haastoi tutkimuksen tekijän ennako-oletuksia tutkimuksesta. Vaikka useiden moodien hyödyntäminen nähtiin mielenkiintoisena ja pääsääntöisesti kerrontaa palvelevana lisänä, multimodaalisuuden epäiltiin myös pahimmillaan vievän huomiota itse käsiteltävältä aiheelta. Myös digitaalisten ominaisuuksien jouhevuus sai osakseen arvostelua, sillä töksähtelevät visuaaliset moodit keskeyttivät lukukokemuksen, artikkelin ”scrollytellingin”.

H7: (...) sitten kun siinä pyörikin [video] siinä taustalla, niin mä ehkä eka kelasin ja katoin vaan että ”oo, toi menee tollai” ja sillai. Että en mä ehkä heti ollut sillä tavalla, että tässä on nämä kappaleet ja mä luen nämä. Vaan mä enemmän katsoin niitä rakennuksia ja tällai, niin ne vei vähä huomiota kyllä.

Eräs haastateltava kertoi, ettei pystynyt keskittymään artikkelin tekstiin animoitujen grafiikoiden takia. Tässä tapauksessa multimodaalisuus jopa vaikeutti hänen lukukokemustaan ja tätä kautta koko juttukokonaisuuden hahmottamista.

H2: Varmaan ei olisi mitään ongelmaa, jos osaisi kieltä hyvin ja varsinkin jos on natiivi tai jos ei muuten ole mitään ongelmia lukemisen kanssa. Mutta sitten, jos sun pitää muutenkin hahmottaa lukemista paljon enemmän tai sulla on kielen kanssa ongelmia, niin se että siellä pyörii taustalla jotain kiekuroita ja erilaisia värejä ja sitten ne yhtäkkiä muuttuu, vaikka siihen näyttöön ei välttämättä edes kosketa... Niin se voi häiritä sitä lukemista tosi paljon ja siitä uutisesta itsestään ei välttämättä saa mitään irti.

Kyseisen haastateltavan ryhmässä arvioitiin, että multimodaalisuus saattaisi palvella monenlaisia lukijoita paremmin, jos visuaalisten moodien ja tekstin välille tehtäisiin laajemmin ero ja moodit vuorottelisivat keskenään. Esimerkkiaineiston jutuissa kuva ja teksti olivat usein päällekkäin, ja taustalla oleva visuaalinen moodi saattoi liikkua juttua selatessa, vaikka teksti pysyi paikallaan. Myös Berning (2011a, 11) tunnistaa tutkimuksessaan digitaalisuuden ja multimodaalisuuden luomat haasteet lukukokemukselle. Hänen mukaansa digitaalisessa tarinankerronnassa uhkana on, että lukija innostuu liikaa kokonaisuuden teknologisista ominaisuuksista, minkä seurauksena keskittyminen herpaantuu itse tarinasta.

5.2.2 Visuaalisuus

Koska visuaaliset moodit ovat tärkeässä osassa esimerkkiaineiston artikkelikokonaisuuksissa ja yleisesti digitaalisessa multimodaalisessa tarinankerronnassa, visuaalisuus oli tärkeä osa myös haastattelututkimuksen kysymysrunkoa. Haastatteluryhmissä visuaalisia moodeja pidettiin kiinnostavina ja niiden miellettiin palvelevan hyvin kokonaisuutta. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että visuaaliset moodit lisäsivät kerronnan vaikuttavuutta verrattuna siihen, että samat asiat olisi kerrottu pelkästään tekstimuodossa. Haastateltavien huomion kiinnittivät erityisesti animoidut visuaaliset moodit kuten graafit, videot ja 3D-mallinnukset. Visuaalisten moodien saumaton yhdistäminen ja yhtenäisyys herättivät ryhmässä positiivista huomiota.

H9: Se oli sillä tavalla ihan kyllä hienosti toteutettu ja sitten se, miten se vaihtui siitä 3D-mallinnuksesta siihen videoon, nii se oli tosi sujuva. Se periaatteessa meni siihen samaan kohtaan siinä, niinkun että näkyi vaikka joku talo

siinä ja sitten se video lähti samasta kohtaa. Se oli sillei kyllä oikein hyvin toteutettu siinä mielessä.

Toisaalta haastatteluisa kävi ilmi, että animoiduissa visuaalisissa moodeissa ja niiden yhdistämisessä piilivät myös artikkelien suurimmat saumattomuuden tunnetta uhkaavat riskit. Tarinankerronnan toimivuus nojasi suurilta osin jouhevuteen, johon tämän tutkimuksen asetelmassa vaikuttivat muun muassa internetyhteys ja tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien laitevalinnat.

H8: No mulla esimerkiksi välillä tuli sellaisia vihreitä viivoja siihen, että se vähän häiritsi sitä. (...) Kun mä vaihdoin sitten puhelimeen, niin se [juttu] toimi hyvin.

Useassa ryhmässä esitettiin huomio siitä, että tekstin osuus oli lopulta vähäinen, joten visuaaliset moodit veivät kerrontaa myös keskeisesti eteenpäin. Visuaalisten moodien osuudesta tai roolista tarinankerronnan eteenpäin vievänä voimana ei voida kuitenkaan haastattelujen pohjalta luoda yhtä yleisluontoista johtopäätöstä, sillä visuaalisuuden asema ja tekstin osuus kerronnassa vaihtelivat jonkin verran esimerkkijuttujen kesken. Yhteistä kaikille jutuille oli kuitenkin haastateltavien kokemus siitä, että visuaaliset moodit elävöittivät kerrontaa. Ilmas- tai heisen tarinankerronnan kohdalla visuaalisuus auttoi haastateltavia hahmottamaan luonnonilmiöitä koskevia vaikeita kokonaisuuksia.

H3: Mä tykkään, kun on jotain mistä oikeasti näkee ja konkretisoituu se asia. Vaikka se [graafi] oli tosi pelkistetty, että tuuli kuumasta kylmään ja kylmästä kuumaan. Mutta silti ne jotenkin toi siihen enemmän, tai elävöitti sitä tekstiä mun mielestä. (...)

5.2.3 Narratiivisuus

Ryhmähaastatteluisa sivuttiin myös esimerkkiartikkeleiden narratiivisuutta. Tutkimustilanteessa ryhmiltä kysyttiin, mitä mieltä he ovat tarinankerronnallisemmasta journalismista, verrattuna niin sanottuun ”mitä, missä, milloin”-journalismiin, jonka periaatteita uutistyössä perinteisesti ajatellen on totuttu noudattamaan.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet suhtautuivat tarinankerronnalliseen journalismiin positii-visesti tai neutraalisti. Haastatteluissa nousi kuitenkin esiin, että narratiivisuutta tulisi jour-nalistisessa työssä käyttää harkiten. Ajankohtaisuutisissa tarinankerrontaa ei pidetty sopivana kerronnan keinona, mutta taustoittavissa jutuissa se nähtiin mielenkiintoisuutta li-säävänä tekijänä. Narratiivinen journalismi nousi haastatteluissa esiin eräänlaisena ”luksus-tuotteena”, joka tarjoaa vaihtelua uutisvirtaan:

H9: Jos jokainen olisi tuollainen, niin sehän olisi tosi raskasta sitten loppujen lopuksi ruveta niitä lukemaan. Mutta kun on aina välillä joku tämän tyyppinen joukossa niin se on kyllä ihan mukava vaihtelu.

Haastattelija: Mitäs mieltä sä olet?

H8: Joo siis justiin se, että mukavaa vaihtelua. Esimerkiksi eilen katsottiin tun-nilla kolumnia, joka oli tehty sarjakuvamallilla. On hauska huomata, kuinka monella eri tavalla pystyy tekemään. Siihen [ryhmän tutkimustilanteessa luke-maan juttuun] oli onnistuttu niihin lyhyisiin tekstipätkiin tiivistämään asiat, ettei ollut semmosta turhaa ”blaablaablaa”, vaan siihen oli tiivistetty hyvin. Ja sitten siellä oli kuva pyörimässä taustalla, niin sai tarvitsemansa informaa-tion siitä kyllä ulos.

Parhaimmillaan kerronnan narratiivinen ote lisäsi haastateltavien mielestä tarinan samastut-tavuutta ja teki siitä koskettavamman:

H6: Jep. Ja sitten on ehkä helpompi aina no, ei nyt samaistua, mutta ehkä ymmärtää. Kun siinä kerrotaan just tavallisista ihmisistä, keitä se koskettaa, niin sitten pystyy vähän ajattelemaan, että toi vois olla niinkun minä periaat-teessa. Ja sitten sen pystyy ajattelemaan ihan eri tavalla.

Narratiivisuus ilmastojournalismissa jakoi haastattelututkimuksessa mielipiteitä. Haastatel-tavien näkemys narratiivisuudesta ja sen hyödyllisyydestä jakautui selkeästi siitä riippuen, millaisen artikkelikonaisuuden ryhmä oli saanut tutkimuksessa luettavakseen. Esimer-kiksi setripuita käsittelevän artikkelin lukenut ryhmä ei haastattelun perusteella vaikuttanut

järin kiintyneeltä lukemaansa aiheeseen jutussa käytetyistä tarinankerronnan keinoista huolimatta.

Haastattelija: Nii. Mitä tota, kun sä sanoit, että joissain yhteyksissä se [narratiivinen journalismi] toimii, niin mikä on sun mielestä sellainen paikka, että tommoinen kerronnallisuus toimii?

H12: No mä en nyt muista ihan täysin, mä oon lukenut juttuja jostain Hesarista tai jostain, missä toimii semmoinen laajempi. Ettei se ole semmoinen, kun sä sanoit, ”mitä, missä, milloin”, vaan siitä kerrotaan paljon enemmän. Sitten se on vähän niin kuin kirja, että siihen jää kiinni ja sen haluaa lukea kokonaan.

Haastattelija: Mm. Tuliko tässä semmosta fiilistä, tässä tekstissä?

H12: Ei.

Yllättävää oli, että haastateltavat eivät nähneet digitaalista tarinankerrontaa automaattisesti uutissivustojen verkkouutisointia vaikuttavampana journalismikerronnan keinona. Kysyttäessä pitivätkö haastateltavat juuri lukemaansa juttua vaikuttavampana kuin ”tavallisia nett uutisia”, suurin osa vastaajista ei osannut sanoa ehdotonta argumenttia puolesta tai vastaan. Haastatteluista kävi ilmi, että vastaajien mielestä tehokkain ja vaikuttavin kerronnan keino määräytyi kulloisenkin uutisen mukaan. Esimerkiksi äkillisissä ja akuuteissa tapahtumissa osa näki perinteisen verkkouutisoinnin olevan vaikuttavampi kerronnan keino.

5.2.4 Ilmastonmuutos journalistisen kerronnan aiheena

Esimerkkiaineiston ilmastonäkökulma ei jäänyt haastateltavilta huomaamatta, mutta ei myöskään tullut keskeisesti esiin haastattelutilanteessa. Kysyttäessä vaikuttiko luettu juttu haastateltavien ajatuksiin tai käsitykseen ilmastonmuutoksesta, lähes kaikki vastasivat kielteisesti. Osa haastateltavista kuitenkin toi esiin, että oma reaktion puute aiheutti osaltaan tunteuksia:

H7: Ehkä vähän tavallaan itsekin havahtui siihen, että ei ajatellut oikein mitään, kun tuon tyyppisiä uutisia näkee niin usein. Sitten kun vertasi siihen, että onhan toi nyt tosi iso juttu. Tuntu tosi oudolta, ettei se tunnu oikein mitään.

Toisaalta haastattelututkimuksen perusteella nousi esiin kysymys siitä, minkä verran ilmastomuutoksen inhimilliset vaikutukset ovat yhteydessä ilmastomuutosuutisoinnin koettuun vaikuttavuuteen. Kahdessa The New York Timesin aineiston juttukokonaisuudessa annettiin ääni myös ilmastomuutoksesta johtuvista luonnonmullistuksista kärsineille ihmisille. Nämä kaksi juttukokonaisuutta luenutta haastatteluryhmää toivat haastattelussaan kahteen muuhun ryhmään verrattuna enemmän esiin juttujen herättämiä tunteita. He viittasivat haastattelutilanteessa jutussa esiteltyihin ihmisiin ja pohtivat myös ainoana ryhmänä sitä, miltä jutussa kuvatun kaltainen tilanne voisi tuntua omassa kotimaassa. Tarinallisuus ja inhimillinen näkökulma herättivät empatiaa ja ymmärrystä.

Haastattelujen perusteella voisi vetää johtopäätöksen, että tunnereaktion puutteeseen vaikuttaa yksittäisten juttukokonaisuuksien vaikuttavuuden lisäksi yleisesti ilmastomuutos uutisoitavana ilmiönä. Tutkimustilanteessa kävi ilmi, että haastateltavat olivat muodostaneet oman näkemyksensä ilmastomuutoksesta ja sitä koskevasta uutisoinnista jo ennen tutkimuksessa aineistona toimiviin juttukokonaisuuksiin perehtymistä. Osa ilmoitti jopa kyllästyneensä ilmastouutisointiin ja piti tutkimustilanteessa lukemaansa juttua jopa ”jankkaamisena”, yhtenä uutisena lisää ilmastouutisten massassa. Toisaalta se osa haastateltavista, joka suhtautui ilmastomuutokseen omien sanojensa mukaan jo etukäteen huolestuneesti, koki saavansa lukemastaan jutusta vahvistusta omille käsityksilleen.

Haastatteluista esiin noussut kiinnostava huomio oli se, että vaikka haastateltavat eivät kokeneet jutun vaikuttaneen omaan käsitykseensä ilmastojournalismista tai ilmastomuutoksesta, he arvioivat muiden hyötyvän multimodaalisten, tarinankerronnallisten juttujen lukemisesta. Eräs haastateltava vetosi visuaalisten moodien vaikuttavuuteen arvioidessaan, että ilmastomuutokseen kieltävästi suhtautuvat ihmiset saattaisivat hyötyä esimerkkiaineiston kaltaisten ilmastojuuttujen lukemisesta:

H7: Ja sitten mä rupesin miettimään äsken, vaikka ei nyt sillei itse osaa sanoa, jos on ollut jo siinä mielentilassa, että suhtautuu vakavasti asiaan, mutta mä veikkaan, että jos ei suhtautuisi, niin kyllä tuollainen sellaisen ihmisen

kohdalla ehkä just oikeasti muuttaisikin näkemystä. Koska olihan noi 3D-mallit ja kuvat aika sillei, että ne herättivät paljon tunteita.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielmani tavoitteena oli tarkastella digitaalista tarinankerrontaa ja pyrkiä selvittämään, millä keinoin digitaalinen tarinankerronta rakentaa vaikuttavuutta ilmastonmuutosuutisoinnissa. Tiivistetysti tutkimuksessa esittämiini tutkimuskysymyksiin vastaan tutkimukseni perusteella seuraavasti:

1. Digitaalinen journalismi hyödyntää tarinankerronnassaan multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden keinoja. Näiden keinojen avulla tarinankerronnassa pyritään vaikuttavampaan lopputulokseen. Myös journalistisen artikkelin aiheella on suuri merkitys sisällön vaikuttavuutta arvioitaessa.
2. Multimodaalisuus ja narratiivisuuden keinot vaikuttavat kerrontaan immersiivisyyttä lisäämällä, millä pyritään vaikuttamaan yleisöjen kiinnittymiseen ja näin vaikuttavuuden kasvattamiseen tarinankerronnassa. Digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus nojasi käyttäjäkokemusten perusteella erityisesti multimodaalisen journalismin laadukkuuden tuomaan tunteeseen vaivannäöstä.
3. Käyttäjien mielestä sekä visuaaliset moodit että narratiivisuus lisäsivät kerronnan vaikuttavuutta, mutta eivät automaattisesti tee jutusta perinteistä verkkouutisointia vaikuttavampaa.

Tässä tutkimuksessa olen käsitteellistänyt vaikuttavuuden käsitteen, joka keskeisestä merkityksestään huolimatta on aiemmin jäänyt digitaalisen tarinankerronnan tutkimuksessa vähäiselle huomiolle. Havaitsin, että digitaalisen tarinankerronnan sisällölliset keinot, eli multimodaalisuus, visuaalisuus ja narratiivisuus, toivat kerrontaan elementtejä, joiden avulla voidaan edesauttaa yleisön kiinnittymistä tarinaan ja näin vaikuttavuuden syntymistä. Myös tutkimuksessa toteutetuissa ryhmähaastatteluissa visuaalisuuden ja narratiivisuuden keinoja pidettiin vaikuttavina.

Esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksissa erilaisia moodeja hyödynnettiin laaja-alaisesti ja monipuolisesti. Perinteisesti journalistiseen kerrontaan yhdistyvien moodien, kuten tekstin ja valokuvien, lisäksi kerronnassa hyödynnettiin liikkuvaa grafiikkaa, videokuvaa sekä kuvan päällä parallaksisen rullauksen ansiosta itsenäisessä tahdissa liikkuvia tekstinostoja.

Yhdessä esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksista oli hyödynnetty myös 3D-animaatiota, joka tosin sisällöllisesti lähinnä myötäili videoitua ilmakuvaa tapaamispaikalta. Tässä aineistossa 3D-mallinnus ei siis varsinaisesti tuonut lisäarvoa kerronnalle, mutta muiden visuaalisten moodien käytön kehityksen perusteella voidaan olettaa, että myös tämänkaltainen animointi löytää paikkansa kerronnassa.

Tässä tutkimuksessa havaitsin, että multimodaalisuudesta huolimatta teksti säilyttää digitaalisessa tarinankerronnassa asemansa kerrontaa keskeisesti määrittävänä moodina. Toisin kuin aiemmin kandidaatin tutkielmassani tutkimassani digitaalisessa longform-aineistossa, jossa otoksen kaksi juttua olivat lähes identtisen mittaiset, nyt digitaalista tarinankerrontaa tutkiessani juttujen pituus ja tekstin määrällinen osuus vaihtelivat suuresti esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksien kesken. Tekstin määrä ei kuitenkaan suoranaisesti vaikuttanut sen asemaan juttukokonaisuuksia eteenpäin vievänä elementtinä. Myös tekstissä näkyvät vaikuttavuuden keinot, kuten erilaiset narratiiviset valinnat, ovat tärkeä osa digitaalista tarinankerrontaa. Berning (2011a, 13) huomauttaa, että kielen keskeinen asema huomioiden on todettava, että kirjallisuudesta ammentavat narratiivisuuden keinot ovat yksi journalismin keskeisistä ”kulttuurisista rakennuspalikoista”.

Kaikissa esimerkkiaineiston juttukokonaisuuksissa visuaalisten moodien käyttö oli monipuolisempaa kuin kandidaatin tutkielmassani. Toki tähän voi vaikuttaa myös se, että nyt empiirinen aineistoni valikoitui ennen kaikkea aiheen perusteella. Van Kriekenin (2018, 11) mukaan multimodaalisia yhdistelmiä käytetään tarinankerronnassa yleisön immersion vahvistamiseksi, sillä tapahtumien uudelleenvisualisointi tehostaa vastaanottajan omaa mielikuvitusta ja auttaa heitä näin luomaan mieleensä maailmaa, johon samaistua. Johnston ja Graham (2012, 526) puolestaan huomauttavat, että kansainvälisestä tapahtumasta, kuten ilmastonkatastrofista, uutisoitaessa tarinankerronnan tekniikoita käytetään inhimillistämään kokonaisuutta ja toisaalta rohkaisevat lukijoiden kiinnittymistä ongelmaan heidän arkipäivänsä ulkopuolella. Tämän tutkimuksen aineistossa multimodaalisuuden, visuaalisuuden ja narratiivisuuden keinot oli valjastettu verrattain monipuolisesti ja kattavasti ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuuden käyttöön.

Johtopäätöstä digitaalisen tarinankerronnan keinojen vaikuttavuudesta tukevat myös toisen tutkimuksessa kerätyn empiirisen aineiston eli ryhmähaastattelujen tulokset. Kaikki haastattelututkimukseen osallistuneet nuoret olivat sitä mieltä, että digitaalisen tarinankerronnan

visuaaliset moodit lisäsivät kerronnan vaikuttavuutta verrattuna tiukasti tekstipohjaiseen journalismiin. Myös journalismin narratiivisiin tehokeinoihin kaikki haastateltavat suhtautuivat positiivisesti tai neutraalisti.

Digitaalisen journalismin teknologiset ratkaisut herättivät haastattelututkimuksen osanottajissa ajatuksia sekä puolesta että vastaan. Yksi haastateltava koki animoidun grafiikan haittaavan lukemista ja itse aiheeseen keskittymistä. Multimodaalisuuden häiritsevyyttä on tosin pidetty jopa kerronnan kannalta positiivisena asiana aiemmassa tutkimuksessa: Dowling ja Vogan (2015, 211) väittävät, että vaikka digitaalisen tarinankerronnan multimodaalisuus saattaa häiritä käyttäjän keskittymistä, se siitä huolimatta houkuttelee tätä syventymään tarinaan ja jatkamaan lukemista.

Suurin osa haastattelututkimukseen osallistuneista lukiolaisista näki erilaiset visuaaliset moodit kuitenkin positiivisina, kerrontaa elävöittävinä tekijöinä. Erityisesti harvinaisempien moodien, kuten liikkuvan kuvan ja 3D-mallinnuksen, käyttö tulkittiin haastatteluryhmissä niin, että juttukokonaisuuksiin oli nähty vaivaa. Tämä vaivannäkö yhdistettiin haastateltavien keskuudessa kokemukseen vaikuttavuudesta.

Yllättävää haastattelututkimuksen tuloksissa oli, että vaikka haastateltavat suhtautuivat enimmäkseen positiivisesti ja mielenkiinnolla digitaaliseen tarinankerrontaan ja sen keinoihin, he eivät nähneet digitaalista tarinankerrontaa automaattisesti uutissivustojen verkkouutisointia vaikuttavampana journalismikerronnan keinona. Tässä korostui aiheen merkitys: haastattelututkimuksessa nousi esiin, että haastateltavat lukisivat esimerkiksi akuuteista ja merkittävistä uutistapahtumista mieluiten perinteisen verkkouutisen. Digitaalinen tarinankerronta puolestaan sopii haastatteluvastausten perusteella taustoittavaan, ei niin äkillisiä reaktioita vaativaan journalismiin. Tutkimuksen perusteella ei siis voida ajatella, että digitaalinen tarinankerronta ja sen sisällölliset keinot olisivat pakollisia vaikuttavan mediakokemuksen luomiseksi.

Myös Van Krieken (2018, 12) on pohtinut tutkimuksessaan, missä määrin narratiiviset tekniikat lopulta todella parantavat yleisöjen kykyä kiinnittyä kerrottuun tarinaan. Van Kriekin aiemmat tutkimukset eivät hänen mukaansa ole näyttäneet keskeistä eroa perinteisen tekstipitoisen journalistin ja multimediajournalismin immersiiivisyydessä. Kuten itsekkin olen tässä tutkimuksessa ounastellut, myös hänen mukaansa selitys saattaa löytyä

juttukokonaisuuden aiheesta – selkeän juonen ja tarpeeksi emotionaalisesti liikuttavien juonenkäänteiden puuttuessa myös multimodaalisten elementtien kokonaispotentiaali heikkenee.

Mielenkiintoinen aineistosta noussut havainto oli myös haastateltavien kokemus siitä, että vaikka heille ilmastonmuutoksesta kertovissa juttukokonaisuuksissa ei ollut mitään opittavaa, muiden ihmisten tapaan katsoa ja ymmärtää ilmastonmuutosta ne saattaisivat vaikuttaa. Tässä voi olla kyse myös ilmastonmuutoksen epävarmuuden mukanaan tuomasta ajatusketjusta, jonka perusteella ilmastonmuutos, sen ymmärtäminen ja siitä vastuun ottaminen ovat ajankohtaisempi aihe ”jollekin toiselle”. O’Neillin ja Nicholisin (2009, 361) mukaan tutkimus osoittaa, että yksilöt eivät koe vaarallisten ilmastonmuutoksesta aiheutuvien seurausten ulottuvan heihin vielä useisiin vuosiin, jos lainkaan. Näkemys siitä, että ilmastonmuutos on vain yksi tekijä, joka saattaa vaikuttaa tulevaisuuteemme, asettaa tutkijoiden mukaan haasteita viestinnälle, jossa keskeistä sen vaikuttavuuden kannalta on ymmärtää ilmastonmuutoksen merkitys meistä jokaiselle. Ongelma on O’Neillin ja Nicholisin esiin nostamien tutkimusten mukaan se, että ihmiset eivät pysty kuvittelemaan elämää muutamia kymmeniä vuosia pidemmälle. (O’Neill & Nichols 2009, 361.)

On myös mahdollista, että lukioikäiset kokevat aidosti, että digitaalinen journalismi voisi vaikuttaa esimerkiksi vanhemman sukupolven kokemukseen ilmastonmuutoksesta ja sen kiireellisyydestä tehokkaammin kuin heihin itseensä. Tulevaisuuden ilmastojournalismitutkimuksessa olisikin mielenkiintoista tutkia digitaalista tarinankerrontaa ja sen vaikuttavuutta useiden erilaisten käyttäjäryhmien keskuudessa.

Toinen tutkimuksestani noussut aihe jatkotutkimusta ajatellen on inhimillisiin vaikutuksiin keskittyneen ilmastonmuutosjournalismin vaikuttavuus. Jo tässä tutkimuksessa ihmiskohtaloista kertovat juttukokonaisuudet herättivät haastateltavien keskuudessa enemmän tunteita ja ajatuksia, kuin puiden kohtaloon tai poikkeuksellisiin tuuliin perustuvat aiheet. Vaikka kaikki ilmastonmuutoksen vaikutukset lopulta heijastuvatkin myös ihmiskuntaan, inhimillinen tekijä vaikutti lisäävän tarinankerronnan vaikuttavuutta.

Kaiken kaikkiaan tutkimukseni tuloksissa on huomioitava, että digitaalisen tarinankerronnan vaikuttavuus on vahvasti yksilöllistä ja perustuu niin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kulttuuriin kuin sosiaaliseen asemaan yhteiskunnassa (Hart & Feldman 2016, 417). Yhden

testiryhmän kanssa toteutettu haastattelututkimus onnistuu valottamaan vain kyseisen ryhmän kokemusta digitaalisesta tarinankerronnasta. Haastattelututkimuksen kohderyhmän parissa digitaalinen tarinankerronta on mitä todennäköisimmin haluttu ja odotettu tiedonjakamisen muoto. Smeda, Dakich ja Sharda (2014, 12) toteavat, että esimerkiksi luokahuoneissa digitaalinen tarinankerronta on erittäin tervetullut tapa viestiä käsiteltävistä opetusmateriaaleista, sillä se motivoi oppilaita ymmärtämään akateemisia konsepteja ja kehittämään omia ajatusketjuja. Esimerkiksi varhaisemman sukupolven parissa kokemus multimodaalisesta tarinankerronnasta voi olla hyvin erilainen. Vehkoo (2011, 123–124) muistuttaa, että internet vie meitä jatkuvasti kauemmaksi yhtenäiskulttuurin ajoista, jolloin kaikki kuluttivat keskenään samoja mediatuotteita.

Neveun (2014, 540) mukaan narratiivisten keinojen käyttö taustoittavassa journalismissa on aiheuttanut keskustelua siitä, jaksavatko nuoret diginatiivit yleisöt keskittyä yhteen mediatuotteeseen tarpeeksi kauan, jotta narratiivisen tarinankerronnan keinot ovat tarvittava saati hyvä vaihtoehto. Neveun mukaan nuorten yleisöjen keskittymiskyvyn lyhenemisellä pelottelu on kuitenkin suhteellisen aiheetonta. Myös nuoret yleisöt ovat edelleen kiinnostuneita laadukkaasta tarinankerronnasta, mikäli se vain on kohdennettu oikein. (Neveu 2014, 540.) Myös Dowling ja Vogan (2015, 221) ovat todenneet, etteivät uutismedioiden yleisöt ole niin pinnallisia ja lyhytjänteisiä kuin normaalisti oletetaan. Tähän näkemykseen pystyn yhtymään myös omien tutkimustulosteni pohjalta. Kuten muussakin journalismissa, myös digitaalisessa tarinankerronnassa aihe ratkaisee muiden keinojen kuten moodien yli sen, kiinnittykö lukija tarinaan ja kokeeko hän sen vaikuttavaksi. Kuneliuksen (2019, 218) mukaan keskeinen tapa arvioida journalismin haasteita on tarkastella maailmaa sen ympärillä. Digitaalinen tarinankerronta vastaa niihin tarpeisiin, mitä teknologinen kehitys, monipuoliset yleisöt ja viihteellistyvä mediakenttä ovat luoneet.

LÄHDELUETTELO

Tutkimuskirjallisuus

Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.

Alexander, Bryan (2011) *The New Digital Storytelling: Creating Narratives with New Media*. Santa Barbara: Praeger.

Bateman, John A. & Wildfeuer, Janina (2014) A Multimodal Discourse Theory of Visual Narrative. *Journal of Pragmatics* 74: 180–208.

Berglez, Peter (2011) Inside, Outside, and Beyond Media Logic: Journalistic Creativity in Climate Reporting. *Media, Culture & Society* 33: 449–465.

Berning, Nora (2011a) Narrative Journalism in the Age of the Internet. New Ways to Create Authenticity in Online Literary Reportages. *Textpraxis, Digitales Journal für Philologie* 3(2). DOI:10.17879/57289624008

Berning, Nora (2011b) *Narrative Means to Journalistic Ends: A Narratological Analysis of Selected Journalistic Reportages*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Carlson, Matt (2017) *Journalistic Authority: Legitimizing News in the Digital Era*. New York: Columbia University Press.

Craig, David (2006) *The Ethics of the Story: Using Narrative Techniques Responsibly in Journalism*. Lanham (Md.): Rowman & Littlefield Publishers.

Denzin, Norman K. (1978) *The Research Art*, 2. painos. New York: McGraw-Hill.

Deuze, Mark (2004) What is Multimedia Journalism? *Journalism Studies* 5(2): 139–152.

Dowling, David & Vogan, Travis (2015) "Can We "Snowfall" This? Digital Longform and the Race for the Tablet Market." *Digital Journalism* 3(2): 209–224.

Eide, Elisabeth (2016) Scientists, Communication and the Space of Global Media Attention. Teoksessa Kunelius, Risto, Eide, Elisabeth, Tegelberg, Matthew & Yagodin, Dmitry (toim.) *The Media and Global Climate Knowledge: Climate Journalism and the IPCC*. New York: Palgrave Macmillan, 33–57.

Eide, Elisabeth & Hahn, Oliver (2016) Good Practices in Climate Science Journalism. Teoksessa Kunelius, Risto, Eide, Elisabeth, Tegelberg, Matthew & Yagodin, Dmitry (toim.) *The Media and Global Climate Knowledge: Climate Journalism and the IPCC*. New York: Palgrave Macmillan, 235–256.

Ekström, Mats (2000) Information, Storytelling and Attractions: TV Journalism in Three Modes of Communication. *Media, Culture & Society* 22, 465–492.

Elleström, Lars (2010) *Media Borders, Multimodality and Intermediality*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri (2005) *Monenlainen tapaustutkimus*. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Fisher, Walter R. (1987) *Human Communication as Narration: Toward a Philosophy of Reason, Value, and Action*. Columbia: University of South Carolina Press.

Gray, Bronwen; Young, Alan & Blomfield, Tania (2015) Altered Lives: Assessing the Effectiveness of Digital Storytelling as a Form of Communication Design. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies* 29(4): 635–649.

Grittmann, Elke (2014) Between Risk, Beauty and the Sublime: The Visualization of Climate Change in Media Coverage during COP in Copenhagen 2009. Teoksessa Schneider, Birgit & Nocke, Thomas (toim.) *Image Politics of Climate Change: Visualizations, Imaginations, Documentations*. Bielefeld: transcript Verlag, 127–151.

Hart, Sol P. & Feldman, Lauren (2016) The Impact of Climate Change–Related Imagery and Text on Public Opinion and Behavior Change. *Science Communication* 38(4): 415–441.

Heine, Ulrike (2014) How Photography Matters: On Producing Meaning in Photobooks on Climate Change. Teoksessa Schneider, Birgit & Nocke, Thomas (toim.) *Image Politics of Climate Change: Visualizations, Imaginations, Documentations*. Bielefeld: transcript Verlag, 273–298.

Herther, Nancy K. (2019) Digital Storytelling Reinvents the News: The Rise of Data Journalism and Its Impact on Libraries. *Online Searcher* 43(4): 26–32.

Hiippala, Tuomo (2017) The Multimodality of Digital Longform Journalism. *Digital Journalism* 5(4): 420–442.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2015) *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2009) *Tutki ja kirjoita*, 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Holstein, James A. & Gubrium, Jaber F. (1995) *The Active Interview*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Hudson, Sarah; Matson-Barkat, Sheila, Pallamin, Nico & Jegou, Guillaume (2019) With or Without you? Interaction and Immersion in a Virtual Reality Experience. *Journal of Business Research* 100, 459–468.

Jacobson, Susan; Marino, Jacqueline & Gutsche, Robert E. (2016) The Digital Animation of Literary Journalism. *Journalism* 17(4): 527–546. doi:10.1177/1464884914568079.

Jewitt, Carey; Bezemer, Jeff & O’Halloran, Kay (2016) *Introducing Multimodality*. London & New York: Routledge.

Johnston, Jane & Graham, Caroline (2012) The New, Old Journalism. Narrative Writing in Contemporary Newspapers. *Journalism Studies* 13(1): 517–533.

Kangas, Jarkko (2019) Picturing Two Modernities: Ecological Modernisation and the Media Imagery of Climate Change. *Nordicom Review* 40(1): 61–74.

Kick, Amanda L.; Contacos-Sawyer, Jonna, & Thomas, Brennan (2015) How generation Z's reliance on digital communication can affect future workplace relationships. *Competition Forum* 13(2): 214–222.

Knobloch, Silvia; Patzig, Grit; Mende, Anna-Maria & Hastall, Matthias (2004) Affective News: Effects of Discourse Structure in Narrative Suspense, Curiosity, and Enjoyment while Reading News and Novels. *Communication Research* 31(3): 259–287.

Kress, Gunther (2010) *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge.

Kunelius, Risto (2019) A Forced Opportunity: Climate Change and Journalism. *Journalism* 20(1): 218–221. <https://doi.org/10.1177/1464884918807596>

Kunelius, Risto & Eide, Elisabeth (2016) The Problem: Climate Change, Politics and the Media. Teoksessa Kunelius, Risto, Eide, Elisabeth, Tegelberg, Matthew & Yagodin, Dmitry (toim.) *The Media and Global Climate Knowledge: Climate Journalism and the IPCC*. New York: Palgrave Macmillan, 1–32.

Kunelius, Risto & Yagodin, Dmitry (2016) Mediated Civic Epistemologies? Journalism, Domestication and the IPCC AR5. Teoksessa Kunelius, Risto, Eide, Elisabeth, Tegelberg, Matthew & Yagodin, Dmitry (toim.) *The Media and Global Climate Knowledge: Climate Journalism and the IPCC*. New York: Palgrave Macmillan, 81–108.

Leonard, Karen; Van Scotter James R.; Pakdil, Fatma; Jbeily Chamseddine, Nadine; Esatogly, Ezel; Gumus, Murat; Koyuncu, Mustafa; Ling Ling Wu; Mockaitis, Audra I.; Salciuvene, Laura; Öktem, M. Kemal; Surkiene, Gene; Tsai, Fu-Sheng; Thomas, David C. & Aycan, Zeynep (toim.) (2011) Examining media effectiveness across cultures and

national borders: A review and multilevel framework. *International Journal of Cross-Cultural Management* 11(1): 83–103.

Lindgren, Anni (2017) *Tarinan digitaalinen sydän – Vaikuttavuuden keinot digitaalisessa narratiivisessa longform-journalismissa*. Kandidaatintutkielma, Tampereen yliopisto.

Miles, Matthew B. & Huberman, A. Michael (1994) *Qualitative Data Analysis*, 2. painos. California: Sage.

Moezzi, Mithra; Janda, Kathryn B. & Rotmann, Sea (2017) Using Stories, Narratives and Storytelling in Energy and Climate Change Research. *Energy Research & Social Science* 31, 1–10.

Neveu, Erik (2014) Revisiting Narrative Journalism as One of The Futures of Journalism. *Journalism Studies* 15(5): 533–542.

Newman, Michael (2010) New Media, Young Audiences and Discourses of Attention. *Media, Culture and Society* 32(4): 581–596.

O’Neill, Saffron & Nicholson-Cole, Sophie (2009) “Fear Won’t Do It” Promoting Positive Engagement with Climate Change Through Visual and Iconic Representations. *Science Communication* 30(3): 355–379.

Page, Ruth E. & Thomas, Bronwen (2011) *New Narratives: Stories and Storytelling in the Digital Age*. Lincoln: University of Nebraska Press.

Painter, James (2013) *Climate Change in the Media: Reporting Risk and Uncertainty*. Oxford: I.B. Tauris and Reuters Institute for the Study of Journalism.

Pauly, John J. (2014) The New Journalism and the Struggle for Interpretation. *Journalism* 15(5): 589–604.

Peelo, Moira (2006) Framing Homicide Narratives in Newspapers: Mediated Witness and the Construction of Virtual Victimhood. *Crime, Media, Culture* 2, 159–175.

Pietilä, Veikko (1975) *Sisällön erittely*. Helsinki: Gaudeamus.

Pitt, Fergus & Green-Barber Lindsay (2017) *The Case for Media Impact: A Case Study of ICIJ's Radical Collaboration Strategy*. Columbia University: Tow Center for Digital Journalism.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) (2005) *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*, 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Savin-Baden, Maggi & Major, Claire Howell (2013) *Qualitative Research – The Essential Guide to Theory and Practice*. London & New York: Routledge.

Schneider, Birgit & Nocke, Thomas (2014) *Image Politics of Climate Change: Visualizations, Imaginations, Documentations*. Bielefeld: transcript Verlag.

Shin, Donghee & Biocca, Frank (2017) Exploring immersive experience in journalism what makes people empathize with and embody immersive journalism? *New Media and Society*, 19(11): 1–24.

Smeda, Najat; Dakich, Eva & Sharda, Nalin (2014) The Effectiveness of Digital Storytelling in the Classrooms: A Comprehensive Study. *Smart Learning Environments* 1(6): 1–21.

Stake, Robert E. (1995) *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Valtonen, Anu (2005) Ryhmäkeskustelut – Millainen metodi? Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*, 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Van Krieken, Kobie; Sanders, José & Hoeken, Hans (2016) Blended Viewpoints, Mediated Witnesses: A Cognitive Linguistic Approach to News Narratives. Teoksessa Dancygier, Barbara; Lu, Wei-Lun; Verhagen, Arie (toim.) *Viewpoint and the Fabric of Meaning: Form and Use of Viewpoint Tools across Languages and Modalities*. Berlin: Mouton de Gruyter, 145–168.

Van Krieken, Kobie & Sanders, José (2017) Framing Narrative Journalism as a New Genre: A Case Study of the Netherlands. *Journalism* 18(10): 1364–1380.

Van Krieken, Kobie (2018) Multimedia Storytelling in Journalism: Exploring Narrative Techniques in Snow Fall. *Information* 9(5): 123.

Vehkoo, Johanna (2011) *Painokoneet seis – Kertomuksia uuden journalismin ajasta*. Helsinki: Teos.

Wrobel, Markus & Reusser, Dominik (2014) Towards an Interactive Visual Understanding of Climate Change Findings on the Net: Promises and Challenges. Teoksessa Schneider, Birgit & Nocke, Thomas (toim.) *Image Politics of Climate Change: Visualizations, Imaginations, Documentations*. Bielefeld: transcript Verlag, 187–210.

Verkkolähteet

Garcia, Mario (2018) *Digital Storytelling: A Marriage Between Journalism and Design*. Columbia Journalism School [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://journalism.columbia.edu/digital-storytelling-marriage-between-journalism-and-design> [lainattu 24.10.2019]

The New York Times (2017) *Journalism That Stands Apart*. New York Times [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/projects/2020-report/index.html> [lainattu 12.10.2019]

The New York Times Company (2015) *The New York Times Passes One Million Digital Subscriber Milestone*. The New York Times Company [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://investors.nytc.com/press/press-releases/press-release-details/2015/The-New-York->

Times-Passes-One-Million-Digital-Subscriber-Milestone/default.aspx [lainattu 25.10.2019]

Tracy, Marc (2019) *As the World Heats Up, the Climate for News Is Changing, Too*. The New York Times [verkkajulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/2019/07/08/business/media/as-the-world-heats-up-the-climate-for-news-is-changing-too.html> [lainattu 25.10.2019]

Suomen virallinen tilasto SVT (2019) *Koulutukseen hakeutuminen* [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-4500. 2018. Helsinki: Tilastokeskus [lainattu 26.1.2020]. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/khak/2018/khak_2018_2019-12-12_tie_001_fi.html

Liite 1: The New York Timesin ilmastoartikkelit

Barnard, Anne & Haner, Josh (2018) *Climate Change Is Killing the Cedars of Lebanon*. The New York Times [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/07/18/climate/lebanon-climate-change-environment-cedars.html> [lainattu 24.10.2019]

Fountain, Henry & Haner, Josh (2019) *In a Warming West, Rio Grande Is Warming Up*. The New York Times [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/05/24/climate/dry-rio-grande.html> [lainattu 24.10.2019]

Lai, Rebecca K. K.; Watkins, Derek; Koppel, Niko & Singhvi, Anjali (2019) *They Survived Hurricane Dorian. Their Community Will Not*. The New York Times [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/09/25/world/americas/hurricane-dorian-abaco-island-bahamas.html> [lainattu 24.10.2019]

White, Jeremy; Patanjali, Karthik; Wilhelm, Ben; Parshina-Kottas, Yuliya & Grothjan, Evan (2019) *A Closer Look at the Polar Vortex's Dangerously Cold Winds*. The New York Times [verkkojulkaisu]. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/01/30/science/polar-vortex-extreme-cold.html> [lainattu 24.10.2019]

Liite 2: Haastattelututkimuksen kysymysrunko

Mitä jäi päällimmäisenä mieleen juuri lukemastanne jutusta?

Mikä oli kiinnostavinta? Miksi?

Millaisia tunteita tai ajatuksia lukemanne juttu herätti?

Jutussa oli tekstin lisäksi paljon muita elementtejä, kuten liikkuvaa kuvaa ja graafeja. Mitä mieltä olitte niiden toimivuudesta?

Oliko useasta tavasta esittää asiat mielestänne hyötyä vai haittaa?

Tekikö multimodaalisuus eli useat elementit yhdessä julkaisussa mielestänne jutusta vaikuttavamman verrattuna siihen, että julkaisussa olisi ollut vain tekstiä? Miksi?

Kuinka vaikuttavaa jutussa käytetty visuaalisuus mielestänne oli?

Mitä mieltä olette tällaisesta kerronnallisemmasta tavasta tehdä journalismia?

Ovatko esimerkin kaltaiset jutut vaikuttavampia kuin esimerkiksi tavalliset nettiutiset?

Vaikuttiko lukemanne juttu jollain tapaa ajatteluunne tai käsitykseenne ilmastonmuutoksesta?